...ОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

...УРЯАД ҮНЭН

№ 146 (12050)
1969 оной
июнин 25,
среда

Сэн 2 мүнгэн

...Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

ХЭДЭГ АЖАЛЫНЬ ЕХЭ, ДҮҮРГЭДЭГ ҮҮРГЭНЬ ХҮНДЭТЭЙ

Һүбэлгэн ухаатан, уран гартан, шэнэ юумэ үүсхэгшэд гэжэ арад зомнай уралан наринжуулагшад, ухаалан зохёогшодые хүндэтэйгөөр нэрлэдэг. Хаанашье ажаллахадаа эдэбхи үүсхэл гаргадаг, шэнэ түрүү юумэ үүсхэдэг түрүүшүүл үйлэдбэринн олон шухала асуудал шиндхэлсэжэ, түсэбтэ даабари амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ сэгнэшэгүй ехэ аша туһа хүргэжэ байдаг.

Уралан наринжуулагшад, ухаалан зохёогшод бүхы совет арадай, парти, правительствын анхарал оролдолгоор хүреэлэгдэнхэй. Совет гүрэниие байгуулагша, Коммунис партиие эмхидхэгшэ В. И. Ленин совет засагай тогтоогдоһон түрүүшын үдэрһөө ухаалан зохёолгын ажалаар һонирходог, шэнэ юумэ үүсхэгшэдтэ ажалай таарамжатай эрхэ байдал олгохо тухай анхардаг байгаа. В. И. Ленин 1919 оной нюньдэ ухаалан зохёолго, уралан наринжуулга тухай түрүүшын декредтэ гараа табиһан юм.

Тэрэ гэһээр манай Совет орондо уралан наринжуулгын ажал хуулита ёһоор дэмжэгдэдэг болоо. Оронойимнай экономическа бүхы дабшалта, үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөлгэ ухаалан зохёолгын, уралан наринжуулгын хүдэлөөнтэй нягта холбоотой юм. В. И. Ленинэй гар табилгатай тэрэ декрет техническэ эдэбхи үүсхэл гаргалгые эмхидхэн хүгжөөхэ, урмашуулха социалис ёһо гурнмуудай үндэһэ һуури болонхой. Декредэй баталан абтаһанһаа хойшо гүйсэһэн 50 жэлынь эдэ үдэрнүүдтэ тэмдэглэгдэжэ байна. Энэ ойдо зорюулагдаһан республикымнай эдэбхитэйшүүлэй суглаан мүнөөдэр Улаан-Үдэдэ үнгэргэгдэхэнь.

Уралан наринжуулагша, ухаалан зохёогшо гэһэн үгэнүүдэй удха шанар тон ехэ. Тэдэнэй дүүргэдэг үүргэ харюусалгатай, хүндэтэй. КПСС-эй XXIII съезд 1966—1970 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гол зорилгонуудые тодорхойлхо зуураа, «Научна шэнжэлгэнүүдые үргэнөөр хүгжөөлгэдэ, тэдэнэй үрэ дүнгүүдые үйлэдбэридэ түргэнөөр хэрэглэлгэдэ, ухаалан зохёолгын бүтээлнүүдые нэбтэрүүлгэдэ үндэһэлэн, научна техническэ дэбжэлтые түргэдхэхэ» гэжэ зааһан байна.

Эдэбхи үүсхэл гаргагшад арадай ажахын һалбари бүхэндэ үрэ ехэтэй ажал хэнэ. Оронойимнай элитэ ехэ эрдэмтэд ухаалан зохёогшод, уралан наринжуулагшад юм. Тэдэнэр дэлхэйн хүн түрэлтэниие гайхуулһан амжалта туйлажа, наука болон техникые урагшатайгаар хүгжөөжэ байна. Атомна энергиие хэрэглэлгэ, замбуулинай онгосо, автомат станциие зохёон бүтээжэ, замбуулин соогуур ниидэлгэ, бушуу, түргэнөөр ниидэдэг самолёдууд, электронно-тоололгын орёо машинанууд, шэнэ хэмэл материал гэхэ мэтэ эрдэмтэдэй—ухаалан зохёогшодой эдэбхи үүсхэлэй, инженернүүд болон хүдэлмэришэдэй тэдэндэ үзүүлдэг туһаламжын ашаар бүтээгдэһэн юм.

Эрдэмтэдһээ эхилээд үйлэдбэридэ хүдэлжэ байгаа юрын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд уралан наринжуулгын, ухаалан зохёолгын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Экономическа, техническэ шухала асуудалнуудые шиндхэхэ, үйлэдбэриин дутагдалые усадхажа, һайн үрэ туйлаха хэрэгтэ тэдэнэй эдэбхи үүсхэл, оюун бодол, бэлиг шадабари зорюулагданхай.

Техническэ эдэбхи үүсхэл гаргалга манай орон дотор али бүхы аргаар дэмжэгдэдэг, хүгжөөгдэдэг. Тиимэһээ энэ хэрэгтэ олониитэ ажалшад амжалтатайгаар хабаадалсана. Хэрбээ 1940 ондо орон доторнай 326 мянган уралан наринжуулагшад, ухаалан зохёогшодһоо дурадхалнууд абтаһан байбал, 1968 ондо гурбан миллион хүн уралан наринжуулгын дурадхалнуудые оруулһан байна. Совет правительство, коммунис парти оюун бэлигтэнэй ажалые үндэрөөр сэгнэдэг. Шэнэ юумэ үүсхэгшэд моральна, материальна талаар урмашуулагдадаг, тэдэндэ авторска үнэмшэлгэ барюулагдадаг, хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдодог.

Үрэ ехэтэй ажал хэжэ, бэеэ алдаршуулһан уралан наринжуулагшад республика доторнай олон юм. Хүгжэнги промышленность байгуулха, шэнэ продукци үйлэдбэрилхэ, хүшэр ажал оньһожоруулха хэрэгтэ тэдэнэй оруулһан туһа нэмэри ехэ. Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой токарь Борис Захарович Поздеев, Ленинэй орденто мяха-консервнэ заводой слесарь Владимир Иванович Немочин уралан наринжуулгын үнэтэ олон дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, республика соогоо суурхана. Республикымнай ажалшад тэдэнэй гаргаһан эдэбхи үүсхэлые үндэрөөр сэгнэжэ, арад зоной этигэмжэтэд болгожо, засаг түрын асуудалнуудые шиндхэлсэжэ байхыень СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд болгон һунгаа.

Авиационно заводой инженер Георгий Михайлович Хабалев, ЛВРЗ-гэй фрезеровщик Марк Антонович Чернышев, нарин сэмбын фабрикын слесарь Иван Калистратович Иванов болон бусад олон уралан наринжуулагшадаараа ажалшад омогорходог болонхой. Ухаалан зохёогшодо уралан наринжуулагшад бригада, бүлэг болон хамтаржа, завод, фабрикын, колхоз, совхозой ажалда эдэбхитэйгээр хабаадажа, шэнэ аргануудые ухаалан зохёоно. Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын бүлэг эдэбхитэйшүүл Астраханцев, Мокроусов, Бояркин, Сальников, Москвитин гэгшэдэй гаргаһан эдэбхи үүсхэлэй ашаар хүдөө ажахыда ехэ аша туһатай орооһо сэбэрлэхэ технологическа линн зохёогдоо.

Бригада, бүлэгүүдэй эдэбхи үүсхэлые предприятинуудтахи ВОИР-ой Соведэй, бюрогой гэшүүд хүтэлбэрилнэ. Тэдэнэй хэхэ ажал түсэбэй ёһоор эмхидхэгдэнэ. Тиимэһээ нэн түрүүндэ үйлэдбэриин эгээл шухала асуудалда анхарал хандуулагдажа, экономическа талаараа аша үрэтэй, техническэ талаараа наринжуулагдаһан дурадхалнууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэдэг болоо.

Нинтын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, техническэ дэбжэлтэ туйлаха, бүтээн гаргагдадаг продукциин шанар һайжаруулха эрилтын мүнөө табигдаад байхада, уралан наринжуулагшадай дүүргэхэ үүргэнь улам дээшэлнэ. Республикымнай эдэбхитэйшүүл энэ зорилго амжалтатайгаар шиндхэхэ, ухаалан зохёолгые, уралан наринжуулгые хуулита ёһоор батадхаха, дэмжэхэ хэрэгэй эхи табиһан В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойе амжалта түгэсөөр угтаха гэжэ шиидэнхэй.

Тэдэнэр уралан наринжуулгын үнэтэ дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, энэ ой болотор 8,5 миллион түхэригэй фонд байгуулха гэһэн мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ. Уралан наринжуулагша бүхэн хэхэ ажалаа хараалаад, мүрысөөндэ оролсонхой.

Ухаалан зохёолгын, уралан наринжуулгын ажалай технико-экономическа талань нилээд һайжаруулагдаа. 1968 ондо үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн дурадхалнуудһаа абтаһан арьбалалта 1965 онойхитой сасуулхада 27 процентээр ургаһан болоно. Гадна энэ табан жэлнүүдэй туршада уралан наринжуулагшадай тоо жэл бүхэндэ 7 процентээр ургаа. Энэ ургалтые ороной дунда зэргын хэмжээтэй сасуулхада, хоёр дахин шахуу олон болохо юм.

ВОИР-ой областной Соведэй нэгэдүүлһэн, 8,5 мянган эдэбхитэйшүүл түсэбтэ табан жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргэхэ, ажалаа эрдэм ухаанай ёһоор эмхидхэхэ, нинтын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ гэһэн тэмсэлэй түрүү зэргэдэ жагсан ябана. Тэдэнэй саашадаа бүри ехэ амжалта туйлахань, В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойдо абаһан уялгаяа бодотоор дүүргэхэнь лабтай.

...ГАА ШУХАЛА УДХА ШАНАРТАЙ ДОКУМЕНТНҮҮД

...ной ажалшад коммунис ...ришэнэй партинуудай ...н зүблөөнэй дүнгүүдые ...р һайшаан угтаба. Тии...нистнуудай ехэ хурал...талан абаһан документ...р дээдэ сэгнэлтэ үгэнэ. ...нгнүүд дээрэ, мүн суг... байһан хани нүхэдтэеэ ... совет хүнүүлэй хэлэ...н һанамжануудые эндэ

...ЕВ,—Киргизэй ССР-эй ...рэмжэтэ колхозой тү... Коммунис ба хүдэлмэ...тинуудай уласхоорондын ...мунис хүдэлөөнэй ба интернационализмын ...алые бэхижүүлхэ зям... шухала шата болоһон ...эндэ хэлэгдэһэн үгэнүүд ...арахада, уласхоорондын ...н зүб сэгнэлтэ үгтэһэн, ...ца эсэргүү тэмсэлдэ тү...ай бултанайнь саашадаа ...ээхэ арга замуудые то...байха юм. Тус зүблөөн ...н абаһан документнүүд ... хүдэлмэришэнэй парти...то ажалаа ябуулха про...ко зэргэтэй.

* * *

... Таллинай локомотивна ...шинист-инструктор ...рондын ехэ хуралдаанай ...гаһан бата нэгэдэл бэ...рэгтэ Советскэ Союзай ...ртиин горитой ехэ хуби...ень хаража омогорхоно...р шэн зоригто ажал хэ...хэй дээрэ амгалан тай...түшэг тулгуури болоһон ...э оронойнгоо хүсэ ша...ехэ болгохо, манай түрэл ...һан зорилгонуудые ша...ргэнөөр бэелүүлхын тү...лөө бүри эршэмтэйгээр тэмсэхэ гэһэн уялга абанабди.

* * *

С. Н. КУЗНЕЦОВА, Горькиин автозаводой хүдэлмэришэн — Дайн сэрэг гээшэ арад зондо аймшагтай ехэ аюул зоболон ушаруулдаг байна ха юм. Фашис булимтарагшадта эсэргүү дайнай хүндэ хүшэрые бэе дээрээ даажа гараһан совет хүнүүд энэ ушарые хэнһээшье үлүү һайнаар мэдэхэ болонхой. Мүнөө үедэ Баруун Германиин империалистнуудай хоро үһөө һанажа, буу зэбсэг тээшэ дахин дахинаа дугташажа байхадань, бидэнэр ягаад энииргүй байха гээшэбибди. Вьетнамда эсэргүү дайн байлдаа империалистнуудай үүдхээд, араб оронуудта Израилиин добтолон орооод байхада, бидэнэр ягаад дуугай байжа шадахабибди.

Энэ зүблөөн дээрэ баталан абаһан эб найрамдал хангаха гэһэн уряае бүхы улад зоной һайн һайхан сэдьхэлдэ хандаһан бэшэг гэжэ нэрлэхэдэ болоно. Хүдэлмэришэн-эхэнэр бидэнэр бүгэдөөроо тэрэниие һайшаан, һаналаа нэгэдүүлхэ байнабди. Манай газар дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдалай хэзээдэ мүнхэ мандахын түлөө тэмсэлшэдэй зэргэдэ нягтаар жагсаябди.

* * *

В. М. БЕЛЕВЕЦ, Харьковска областиин «Украинка» гэжэ туршалгын ажахын тракторно-тараан ажалай бригадын бригадир. «—Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай зүблөөн дээрэ баталан абаһан документнүүдые манай ажахын хүдэлмэришэд бүгэдөөроо үнэн зүрхэнһөө һайшаан угтаа. Тэдэ бүгэдэ хадаа эб найрамдалда дуратай түрүү хүсэнүүдэй улам бата жагсаалтай боложо байһаниие гэршэлэн харуулна. Мүн тиихын хажуугаар, бидэнэр өөһэдөө эб найрамдалай бата найдамтай түшэг тулгуури болохо Эхэ ороноо баян дэлгэр, хүсэн түгэлдэр аһан шадалаараа оролдохобди.

* * *

А. ЗАКРИЕВ, мелиоративна хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг Аргунай заводой барилгашан (Чечено-Ингушэй АССР).

— Эб найрамдал хангаха гэһэн уряа хадаа мүнөө сагай туйлай шухала документ гээшэ. Хүн түрэлтэнэй зохёон байгуулха оролдолгын аша үрэнүүдые аршалан хамгаалха ба улам арьбадхаха гэжэ хүсэдэг ажалша хүнүүдтэ хандаһан энэ уряа барилгашад маанадта илангаяа ойлгосотой ба үнэтэй байха юм. Бүхы түрүү үзэлтэ эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй нэгэдэл хадаа мүнөө сагай шухала эрилтэ мүн болоно. Бата нэгэдэлтэй болохо ябадалые газар дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байха арюун нангин хэрэгые мандуулжа хангаха ёһотойбди.

(ТАСС).

ОМОГ БАЯР ТҮРҮҮЛНЭ

Бүхы совет арадтай, бүхы дэлхэйн үнэн сэхэ хүн түрэлтэнтэй хамта бидэнэр, хүдөө ажахын артелиин гэшүүд, малшад, таряашад коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнэй абаһан түүхэтэ документнүүдые баяртайгаар угтабабди. Манай орондо коммунис байгуулгын асари ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада амгалан тайбан байдал угаа ехэ удха шанартай. Дай һүйдхэлэт, ажалшан түмэниие мүлжэдэг империализмда эсэргүү тэмсэл улам шангадхаха шухала гэжэ энэ зүблөөнэй батадхан тогтооһониинь намда, коммунист хүндэ илангаяа омог баяр түрүүлнэ.

Энэ түүхэтэ зүблөөнэй тогтоол шиидхэбэринүүдые үргэн зоной дунда гүнзэгыгөөр ойлгуулха, харюусажа, даажа байһан хүдэлмэридэ хүн бүхэн улам ехэ амжалта туйлажа, коммунизмын гэрэлтэ һайханиие мандуулхын түлөө тэмсэлдэ өөһэдынгөө хубита оруулалсаха уялгатай гэжэ идхаж хэлэхэ, эмхидхэхэ гээшэ бидэнэр, партиин гэшүүн хүнүүдэй хойшолуулашагүй шухала зорилго мүн.

Н. РАДНАЕВ,
КПСС-эй гэшүүн, Яруунын аймагай «Дружба» колхозой малшан.

ХИРЭ, ТООҺО ХАЛДАХАГҮЙЛ!

Улаан-Үдын багшанарай училищида һаяхан нээмэл партийна суглаан зарлагдажа, коммунис болон хүдэлмэришэдэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнэй материалнууд тухай үргэн ехэ хөөрэлдөөн болоо. Бүхы багшанар, суглаанда хабаадаһан бусад хүдэлмэрилэгшэд зүблөөн дээрэ баталагдан абтаһан гол документые, бэшэшье материалнуудые нэгэн дуугаар дэмжэжэ байһанаа мэдүүлээ. Тэрэ документнүүдэй дэлхэй дээрэ түрүү хүн түрэлтэнэй һанал бодолые тобойсо гаргаһые, айхабтар ехэ удха шанартай байһыень бидэ һайн мэдэнэбди.

Зүгөөр «хүсэжэ ядаад, хусаба» гэһэншүү нүгөө талымнай идейнэ дайсад түүхэтэ зүблөөнэй удхые хазагайруулхаяа оролдон, шүлһэеэ сэсэрүүлэн хашхаралдана хэбэртэй. Хэды тиибэшье, зүблөөн дээрэ баталагдаһан нангин документнүүдтэ хирэ, тооһо халдааха бирахагүй даа!

Л. БАДМАЕВА,
Улаан-Үдын педучилищиин багша.

ОЛОН ХЭҺЭГЭЭР ХЭБЛЭГДЭЭ

«Мүнөө сагай шатада империализмда эсэргүүсэхэ тэмсэлэй зорилгонууд, коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай, мүн империалистнуудта эсэргүүсэхэ бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэл» гэһэн Москвада болоһон коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөн дээрэ, 1969 оной, июнин 17-до, баталан абаһан документые политическэ литературын хэблэлэй газар дэбтэр болгон барлажа гаргаба.

(ТАСС).

Зунай үедэ үнеэн бүриһөө 1100 килограмм һү һаахын түлөө

ҺАЙШААНАБДИ, ДЭМЖЭНЭБДИ

...манай совхозой һү һаа... табан фермэнүүдтэ үй... зүблөөнүүд боложо, ...анскын совхозой, Му...эй аймагай «Искра» малшадай үүсхэл уряа ...сэгдэжэ, зунай үедэ һү ...а гэһэн дээшэлүүлэг...алис уялганууд абтаа. ...эдэ, совхозоймнай Да... Нарин-Заганай фермэ...дынгөө арга боломжо...ража үзөөд, зунай бэл...аһада дүрбэ һара соо ...һөө 1200 килограмм, ...тнягай, Шэбэртын фер... 1100 килограмм. Ново... фермэ — 1000 кило... үнеэн бүриһөө абахын ...эхэнь.

Агууехэ багша В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй гайхамшагта ойе ажалай бэлэгээр угтаха, табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэмнай энэ мүрысөөн алишье талаараа ашагтай байна. Тиимэһээ Кабанскын совхозойхид, Мухар-Шэбэрэй «Искра» колхозойхид һайшаалтай үүсхэл гаргаа гээшэ гэжэ манай малшад тоолоно.

Энэ зунай эхинһээ хойшо манай эндэ дуһалшье бороон ороогүй, ургамал ногоон гандажа, тон бэрхэтэй байдал тохёолдуулаашье һаань, һаалишад, малшаднай урма зоригоо хухарнагүй, хэзээ хэзээнэйхиһээ оролдосотойгоор хүдэлнэ. Хээрын бэлшээриин ногооной муу байһан дээрэһээ мүнөө бүхы үнеэдээ ойдо гаргажа адуулнабди. Май һараһаа хойшо үнеэдээ үдэрэй гурба һаагаад, үдэр, һүнигүй адуулнабди. Мүн үнеэдһээ гараһан һүнэйнь литр бүхэндэ 400 грамм талха тарянай зүйл эһээжэ, бурдууг худхажа үгэлсэнэбди. Тэрэшэлэн фермэ, һаалишан бүхэнэй дунда социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнхэй. Тэрэнэйнь дүн арбан хоног, һара бүхэндэ гаргагдажа, түрүүшүүл урмашуулагдана.

Эдэ бүгэдын ашаар совхоз гүрэндэ һү тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь һара урид дүүргээ. Түсэбэй ёһоор 6000 центнер һү тушааха аад, мүнөө 6100 центнер һүн бэлэдхэлэй пунктда оруулагдаа. Хахад жэлэй барагдатар түсэбһөө гадуур үшөө 1500 центнер һү гүрэндөө тушааха зорилготойбди.

Жэлэй эхинһээ хойшо үнгэрһэн таба һара соо һү ехээр һаажа, гансашье совхоз соогоо бэшэ, бүхы аймаг дотороо мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан һаалишад манайда олон. Тусхайлбал, Нарин-Заганай фермын һаалишад Дулма Гармаева, Мария Дармаева гэгшэд тус тустаа үнеэн бүриһөө 1150—1180 килограмм һү һаагаа. Дабаатын фермын түрүүшүүл Тамара Мякотина, Дулма Очирова гэгшэд баһал үнеэн бүриһөө 1095—1100 килограмм һү һааһан байна.

Эдэ һаалишад зунай бэлшээриин хаһада баһал һү ехээр абахын түлөө тэмсэжэ, мүнөө үнеэн бүриһөө үдэртөө 9—10 килограмм һү һаана.

Зунай сагта һү ехээр һаахын түлөө бүхы арга боломжоёо хэрэглэхэбди. Июль, август соо үнеэдтэ таримал ногоо сабшажа эдюулхэбди. Мүн тээ хожомшог тусгаар хорёологдоһон, бэлшээри дээрэ малаа адуулхабди. Юуб гэхэдэ, мүнөө энэ бэлшээриимнай ногоон ган гасуурта дайрагдажа, үшөө хүсэд ургаагүй байна бшуу.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, сагай уларилай бэрхэтэй байдал тохёолдуулаашье һаань, тэрэниие дабажа гараха, урдаа табиһан зорилгоёо заабол дүүргэхын түлөө бүхы шадалаараа тэмсэхэбди гэжэ малшаднай эрид шиидэнгээр мэдүүлнэ.

П. АЛДАЕВ,
Бэшүүрэй совхозой главна зоотехник.

ҺҮНЭЙ ХЭМ— БЭЛШЭЭРИҺЭЭ

Үльдэргын уужам талын ургаса ногоон үрда жэлэйхиһээ дутуугүй. Жанчип Намдаков Дашанима Шагдаров хоёрой уһалдаг Гурьбын 400 гектар бэлшээриин хойто захада Хойморой гүүртынхид буунхай. Байгша оной 5 һарын дүнгөөр үнеэн бүриһөө эгээл ехэ һү һаажа, колхоз дотороо түрүү һуури эзэлээд, дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн энэ гүүртын малшад зунай бэлшээриин үедэ һаалияа хоёр дахин дээшэлүүлхые оролдоно.

— Зунай дүрбэн һара соо үнеэн бүриһөө 1100 литр һү һаахын тула социалис ёһоор мүрысэн ажаллахые Кабанскын совхозой, Мухар-Шэбэрэй «Искра» колхозой һаалишад уряална. Таһалгаряагүй уһалагдажа байһан бэлшээридэ адуулагдадаг һаамхай үнеэн бүриһөө мянган литрһээ бага бэшэ һү һаахабди гэһэн социалис уялга абанхайбди, гэжэ гүүртые даагша Ширапов Дамба хөөрэнэ.

3 мянган гектар сабшалан, бэлшээри хубаарилжа абаад, жэлэй дүрбэн сагта тэрэнээ һайжаруулхые оролдодог тус колхозой 15 луговодууд эдэ үдэрнүүдтэ хэзээ хэзээнэйхиһээл һаа оролдосо ехэтэйгээр ажаллана. Элдэб түхеэрэлгэтэй 4 трактор 2 самосвал автомашинатай лугомелиоративна отряд эдэ луговодуудай газар дээрэ наг шэбхэ зөөхэһөө гадна ханааб, һубагуудыень заһабарилдаг.

Хэдэн һара хура бороогой ороошьегүй һаань, Зүүн-Үльдэргын уужам тала уһаар таһалданагүй. Эндэхи бэлшээриин ханааб, һубагуудаар уһан үдэр һүнигүй урдаһаар лэ байдаг. 1200 гектар сабшалангһаа гадна 800 гектар бэлшээри уһалагдана.

Зунай сагта һаали дээшэлүүлхэ талаар республика доторoo дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоһон энэ артелиин һаалишад малаа үдэртөө ой модон соогуур, һүниндөө уһалагдадаг бэлшээридэ адуулна. Үнеэдээ үдэрэй гурба һааха, һүеэ урадхуул уһанда хэжэ хүргэхэ гэхэ мэтэ хүдэлмэри ябуулагдадаг болоһоор үнинэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой оньһожоруулагдаһан лугомелиоративна звеногой гэшүүд (зүүн гарһаа) И. А. Климов, А. И. Терентьев.

Н. ДАМБАЕВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН ПРОМЫШЛЕННОСТИИН, БАРИЛГЫН, ТРАНСПОРТЫН ХҮДЭЛМЭРИШЭДТЭ ГАБЬЯАТА УРАЛАН НАРИЖУУЛАГША ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Уралан наринжуулгын ажал ябуулгын талаар габьяатай байһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Габьяата уралан наринжуулагша гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

1. **Алеев** Саит Шаязистовичта — «Сибпродмонтаж» трестын Забайкалиин монтажна управлениин ахалагша прорабта.
2. **Аюров** Буда Шаралдаевичта — Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай үлгэмэл харгын начальнигта.
3. **Бадмажапов** Сада Содномовичто — Ленинэй орденто Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой зэд шудхалгын цехэй ахалагша технологто.
4. **Боднюк** Филипп Акимовичта — Улаан-Үдын локомотивна депогой слесарьтэ.
5. **Зосин** Александр Александровичта — Улаан-Үдын авиационно заводой слесарьтэ.
6. **Куренков** Виктор Иннокентьевичтэ — «Забайкаллес» комбинадай Сэлэнгын модо буулгадаг баазын заһабарилга-механическа мастерскойн начальнигта.
7. **Мальцев** Климентий Федоровичто — Буряадай мебель бүтээдэг комбинадай механигта.
8. **Мухаметов** Миргасим Талбутдиновичта — «Востсибуголь» комбинадай Галуута-Нуурай управлениин шахтын электро-слесарьтэ.
9. **Некипелов** Николай Степановичта — Ленинэй орденто Улаан-Үдын мяханай консервын комбинадай слесарьтэ.
10. **Плаксин** Алексей Ивановичта — Зэдын вольфрам-молибденэй «Первомайский» комбинадай «Первомайский» руднигай начальнигта.
11. **Путинцев** Александр Васильевичта—«Сельхозтехникэ» гэжэ нэгэдэлэй республикын Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой слесарьтэ.
12. **Смородников** Капитон Ивановичта — Буряадай барилгын управлениин № 8 барилга-хабсаралгын управлениин ахалагша инженертэ.
13. **Спицин** Виктор Николаевичта — Буряадай геологическа Управлениин Гужирай комплексно партиин техническэ хүтэлбэрилэгшэдэ.
14. **Шалабало** Александр Михайловичта — Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын цехэй начальнигта.
15. **Шукшин** Лев Николаевичта — Улаан-Үдын судна бүтээдэг заводой таһагай начальнигай орлогшодо.
16. **Шунков** Владимир Павловичта — Улаан-Үдын прибор бүтэдэг заводой цехэй механигта.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо А. СЫРЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1969 оной, июнин 23.

...дай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...ДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ...ҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР НҮХЭД В. А. ИОКАР, ...РОКИН, М. С. ШКОДИН ГЭГШЭДЫЕ ШАГНАХА ТУХАЙ

...ад театрай искусствын хүгжэхэ хэрэгтэ ехэ туһа хүргэһэ...һөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ...эй грамотаар шагнаха:

...р Владимир Александровичые—режиссёр-консультант.
...кин Борис Николаевичые—РСФСР-эй культурын министер...трнуудай управлениин начальник.
...дин Михаил Сергеевичые—РСФСР-эй культурын министер...трнуудай управлениин начальнигай орлогшо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

...-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1969 оной, июнин 16.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР НҮХЭР Н. Н. МАЛЬЦЕВЫЕ ШАГНАХА ТУХАЙ

Республика дотороо ухаалан зохёолгын ба уралан наринжуулгын хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ амжалта туйлаһанайнь түлөө, мүн ухаалан зохёолго тушаа Ленинэй декредэй гараһанһаа хойшо 50 жэлэй ой гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, ухаалан зохёогшодой болон уралан наринжуулагшадай Бүхэсоюзна бүлгэмэй областной Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр **Мальцев Николай Николаевичые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо А. СЫРЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1969 оной, июнин 23.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА УРАЛАН ЗОХЕОГШЫН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ НҮХЭР А. А. ИЗЫНЕЕВТЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Уралан зохёолгын ажал ябуулгын талаар габьяатай байһанайнь түлөө, Буряадай АССР-эй Габьяата уралан зохёогшо гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай естественнэ эрдэмэй институдай химиин лабораториие даагша нүхэр **Александр Андреевич Изынеевтэ** олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо А. СЫРЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1969 оной, июнин 23.

100 Алдарта ойн хүндэлэлдэ

ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИ БА МҮРЫСӨӨН

Түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи жэл—агуу багшын түрэһөөр 100 жэлэй ойн урда тээхи жэл болоно. Ленинскэ ажалай жагсаалай жэл гээд совет хүнүүд 1969 онийе нэрлэнэ. Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис уялгануудые бэелүүлхэ шиидхэхы үе сат тулажа ерэбэ. Тэрээнһээ гадна, мүнөө жэлдэ түрүүшын коммунис субботнигой 50 жэлэй ойе зохёон байгуулхы ажалаараа тэмдэглээбди. Олониитын хабаадалгатай коммунис субботнигуудаар энэ ой тэмдэглэгдээ. Октябрьска районой 35 мянга шахуу ажалшад, студентнэр, һургуулинуудай һурагшад энэ субботнигто хабаадаа. Районой промышленнэ предприятинуудта энэ үдэр 800 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргагдаа, 29340 түхэриг олдоо. Энэ зөөри табан жэлэй түсэб дүүргэхэ жасада зорюулагданхай.

Табан жэлэй дүрбэдэхи жэл яһала һайнаар эхилбэ. Районой ажалшадай гайхамшагта эдэбхи үүсхэл тухайда, үйлэдбэриин шэнэ амжалта тухай мэдээсэлнүүд коллективүүдһээ орожол байнхай. Энээн тухайда трикотажна фабрикын коллектив апрель соо элидхээ һэн. Тус фабрика дүрбэн жэлэйнгээ түсэбые гурбан жэл гурба һара соо дүүргээ.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргээд, предприяти болон организацинуудай цехүүд, бригаданууд, мастерска участогууд шэнэ һараа түсэбүүдые зохёоно. Эдэ бүгэдые ажалай алхаса, далайса гэршэлжэ байна. Байгша оной дүрбэ һара соо продукци худалдаха хэмжээн 100,3 процент дүүргэгдэнхэй. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үетэй жэшээлхэдэ, 9 миллион түхэригэй промышленнэ болон эдеэ хоолой зүйлнүүд ехээр худалдагдаа гэхэ гү, али 8,2 процентээр ехэ болоо. Энэл үе соо ажалай бүтээсэ 9,9 процентээр дээшэлжэ, 450 тонно мяхан, 234 мянган условно баанха консервэ, 48 тонно арһан, 1000 метр бүд, 348 тонно һүнэй продукци, 22 тонно сэбэрлэгдэһэн нооһон, 95 тонно хилээмэнэй зүйл, 137 тонно асфальт болон бусад продукци түсэбһөө гадуур бүтээн гаргагдаа.

Мүнөө амжалта түйлалта тухайдаа хэлэхэдээ, түсэбһөө гадуур гаргагдаһан продукци, арьбалагдаһан олон миллион түхэриг мүнгэмнай «Агуу ехэ үүсхэл» гэжэ Ильичэй нэрлэһэн түрүүшын субботнигһоо эхитэй байһыень мартанагүйбди. Мүнөөдэр болзорһоо урид дүүргэгдэһэн түсэбүүд, бэелүүлэгдэһэн үндэр дээдэ уялганууд тухайда хэлэхэдээ, тэрэ үе мүнөө саг хоёрой нягта холбоотой байһые, ахамад үетэнэй ёһо заншалнуудай мүнөө хүрэтэр ерэһые харуулна бшуу. Эдэ бүгэдэн гол шухала асуудал шиидхэхэ хэрэгтэ — коммунис общество байгуулгада зорюулагдана ха юм. Мүнөө үе сагай мүрысөөнэй онсо шэнжэ юуб гэхэдэ, уялгануудаа таамагаар абадаггүй, харин али али тээһээнь хаража, шэнжэлжэ үзөөд абадаг, экономическа талаараа үндэһэлэгдэдэг гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Үйлэдбэриин бүхы арга боломжые зүбөөр хэрэглэһэнэй, ажалые шадамараар эмхидхэһэнэй, техникэеэ хүсэдөөр хэрэглэһэнэй ашаар хүн бүхэн ажалдаа эрхим амжалта түйлахын тула эрмэлзэнэ. Районой предприятинууд болон барилгануудта научна, техническэ дэбжэлтэнүүдые түргэнөөр нэбтэрүүлһэнэй, түхеэрэлгэнүүдые һайнаар хэрэглэһэнэй, ажалай эмхидхэл улам һайжаруулһанай, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар ниитын үйлэдбэриие ашаг ехэтэй болгохо хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдажа байна.

Үнгэрэгшэ жэлэй нюурта, байгша оной түрүүшын квартал соо эмхидхэлэй-техническэ тон олон хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдээ, ухаалан зохёолгын 1423 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ, олон түхеэрэлгэнүүд шэнэлэн заһагдаа. Эдэ бүгэдэнэй ашаар коллективүүд 1650 мянган түхэригэй зөөри арьбалһан байна. Ажалые эрдэм ухаанай ёһоор (НОТ) эмхидхэхэ хэрэг үргэнөөр ябуулагдана. Районой промышленнэ предприятинуудта, барилгануудта, транспортдо НОТ-ой 160 түсэб зохёолдожо, бодотоор бэелүүлэгдээ. Энэнь 380 мянган түхэригэй алмалта үгэхэ юм. Энээниие нэбтэрүүлһэнэй ашаар 1967 онойхитой жэшэбэл, ажалай бүтээсын хэмжээн 10,6 процентээр дээшэлээ.

Агуу багшын түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула абаһан социалис уялгануудаа бодотоор бэелүүлхын тулада партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинууд коллективүүдтэй эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Нарин сэмбын фабрикын коллектив цех, таһаг, бригада бүхэндэ хэмжээ ябуулгануудаа тодорхойгоор зүбшэн хэлсээ. Энээнэй үндэһөөр фабрикынгаа түсэб-уялга зохёобо. Энээн соонь олон хэмжээ ябуулганууд ороно. Жэшээнь, продукци бүтээн гаргаха, техническэ дэбжэлтэ нэбтэрүүлхэ, соёл сурталай хүдэлмэри улам һайжаруулха, хүдэлмэришэдэй байра байдал һайн болгохо мэтын хэмжээнүүд хараалагданхай. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ой болотор «Үйлэдбэриин эрхим культуратай предприяти» гэһэн нэрэ зэргэтэй болохо гэжэ тус фабрикын эдэбхитэдэй суглаан шиидхээ һэн. Эдэ уялганууды бэелүүлхэ зорилгоор фабрикын коллективтэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэн байна. Хамаг юумэеэ арьбалха алмахын түлөө, эрхим продукци гаргахын түлөө мүрысөөн эмхидхэгдэнхэй. Эдэ бүгэдэндэнь мүрысөөнэй дүрим зохёогдонхой. Энээнэй үндэһөөр эрхим үрэ дүн түйлаһан хүнүүдтэ шагнал үгэхэ, моральна талаар урмашуулха хэмжээнүүд тодорхойлогдоо һэн. Түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ эндэ ехэ анхарал хандуулдаг болоо. Үйлэдбэриин түрүүшүүл — сэмбэшэд Ковалева, Афанасьева, ээрэгшэ Кузнецова, ноохо һамнагша Калашникова, хиргагша Казакова гэгшэдэй дүй дүршэл согсологдожо, фабрикадаа үргэнөөр дэлгэрүүлээ.

Тус фабрикада үнгэргэгдэжэ байгаа харалганууд, конкурснууд, үйлэдбэриин ажал ябуулгын ондо ондоо шэглэлнүүдээр үнгэргэгдэдэг конференцинүүд уялгаяа дүүргэхэ хэрэгтэнь ехэ түлхисэ болодог, туһатай юм. Цехүүд болон отделнүүдые үндэһөөрнь шэнэлхэ, үйлэдбэриин эстетикэ нэбтэрүүлхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдажа байна. Фабрикын хоёр цех — бэлэдхэлэй ба гоёон будалгын цехүүд лэ эстетикын, ариг сэбэрэй талаар мүнөө үе сагай эрилтэнүүдтэ харюусана.

Тус предприятиие мүнөөнэй техникээр зэбсэглүүлээд, олон янзын эд бүд гаргадаг болохо, шэнэ түхэлэй түүхэй эд, будаг шэрэнүүдые үйлэдбэридөө хэрэглэдэг болохо ушар хадаа үйлэдбэриин культура дээшэлүүлхэ эрилтэ табижа байна. Мүнөө үедэ шэнэ техникэ ашаглагдажа эхилэнхэй. Энээнэй ашаар 1968 онойхитой сасуулбал, 1970 ондо ээрэлгэ 6,5 процентээр, бүд нэхэлгэ 5 процентээр, гоёолго 6 процентээр дээшэлхэ болоно.

Үйлэдбэридөө ехэ амжалта түйлаһанай, һайн шанартай продукци гаргаһанай, ажал үйлэдбэриин эрхэ байдал һайжаруулха хүдэлмэри ябуулһанай ашаар В. И. Ленинэй түрэһөөр 99 жэлэй ойн урда тээхэ РСФСР-эй хүнгэн промышленностиин министерствын, текстильнэ ба хүнгэн промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай шиидхэбэреэр нарин самбын фабрикада болзорһоонь урид «Үйлэдбэриин эрхим культуратай предприяти» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо.

Баруун Сибириин металлургическа комбинадай үүсхэлые районой предприятинууд халуунаар дэмжээ. Ноохо сэбэрлэдэг фабрикын партийна организаци ба дирекциин энэ асуудалаар хэжэ байһан хүдэлмэриие КПСС-эй райкомой бюро һайшаагаа. Бии байһан механизмууд болон түхеэрэлгэнүүдээ һайнаар ашаглаха хэрэгтэ эндэхид ехэ һаналаа табина. Энэ зорилгоор үнгэрэгшэ жэлэй эсэс багаар ноохо угаадаг, хатаадаг түхеэрэлгэнүүдые бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ конкурс харалга эмхидхэгдээ һэн. Энээнэй ашаар фабрикын коллектив түсэбһөө гадуур 18 тонно угааһан ноохо үгөө.

Алдарта ойн ажалай жагсаалда зогсоһон манай районой барилгын организацинууд социалис уялгануудаа бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтээ яһала амжалта түйлана. 1968 ондо, байгша оной нэгэдэхи квартал соо 54 мянган дүрбэлжэн метр хэмжүүртэй байрын гэр ашаглалгада үгтөө. «Дружба» гэжэ кинотеатрай хүдэлдэг болоһые зон мэдэнэ бэзэ. Байгша оной 4 һарынгаа түсэб барилгашад сүм дүүргээ.

Мүнөө жэлдэ барилгашадай бүтээхэ ажал тон ехэ. 49 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра, һургуулиин хоёр байшан, хүүгэдэй гурбан саад, культурын институдай түрүүшын ээлжээе, мүн бусадшье промышленнэ, соёлой, ажаһуудалай барилга бодхоогдохо зэргэтэй. Эдэ бүгэдые саг болзор соонь дүүргэхын тулада партийна организацинууд эмхидхэлэй, ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулха болоно. Хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ хэрэг наринаар шалгаха гээшэ партийна хүдэлмэрилэгшэдэй нангин уялга мүн.

Предприятинуудай коллективүүдэй абаһан социалис уялгануудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада мүрысөөнэй ябасые ходо шалгаха гээшэ тон шухала. Энээндэ партийна организацинууд ехэ үүргэтэй байһаниинь ойлгосотой. Абаһан уялгануудые шалгахадаа, мүрысөөндэ хабаадагшад, цехүүд, таһагууд, халаанууд бултадаа хабаададаг ха юм. Бэе бэеыентээ уялга шалгахадаа хүнүүд ехэ нарин байдаг шуу. Эдэ бүгэдые улам һайнаар эмхидхэхын тулада партийна организацинууд соёл сурталай хүдэлмэри, тэрэ тоодо политическэ мэдээсэлнүүдые улам һайжаруулха болоно. Энэ талаар зарим коллективүүдэй партийна организацинууд яһала горитой юумэ хэжэ байнхай. Нарин сэмбын, ноохо сэбэрлэдэг фабрикануудта, мяханай, консервын комбинадта политическэ агитаци, лекци, элидхэлнүүд саг соогоо эмхидхэгдэдэг болонхой.

КПСС-эй уставай эритэнүүдэй ёһоор дааһан хэрэгэйнгээ түлөө коммунистнуудай харюусалга дээшэлүүлхэ хэрэгтэ партиин райком, партийна эхин организацинууд ехэ һанал табидаг болоо. Тус асуудалаар партийна организациин ябуулжа байһан хүдэлмэри тухай асуудал партиин райкомой пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ һэн. Энээнэй һүүлээр «коммунист—организацидаа» гэһэн асуудалтай суглаануудые бүхы партийна организацинуудта үнгэргэгдэһэн байгаа. Тиигэжэ пленум дээрэ хараалагдаһан хэмжээнүүдые дүүргэнгөө партийна организацинууд политическэ хүдэлмэреэ улам дэлисэтэй, хурса болгохо гэжэ оролдоно. Хүмүүжүүлхы, үзэл сурталай хүдэлмэри улам һайжаруулхын тулада научно-практическа конференцинүүд, ленинскэ уншалганууд, партиин үнинэй гэшүүдтэй уулзалганууд, тусхай темээр эмхидхэгдэһэн үдэшэнүүд, революционернүүдэй хүшөөнүүдэй дэргэдэ залуушуулай митинг гэхэ мэтэнүүд үргэнөөр эмхидхэгдэдэг болонхой.

Коммунистнуудай, партийнабэшэ хүнүүдэй политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь марксизм-ленинизмын үзэл суртал шудалха гээшэ ехэ удха шанартай юм. Һуралсалай үнгэрэгшэ жэлдэ политическэ гэгээрэлдэ 2357 коммунистнууд, бусад эдэбхитэд һуралсаба. Район дотор хамтадаа эхин шатын политическэ 18 һургуули, марксизм-ленинизмын үндэһэн суртал шудалха 67 һургуули, В. И. Ленинэй зохёолнуудые шудалха 30 теоретическэ семинар хүдэлбэ. Мүнөө политическэ һуралсалай жэл дүүрэжэ, дүнгүүдынь гаргагданхай. Һуралсалда хабаададаг хүнүүд политическэ эрдэмээ дээшэлүүлээ гэжэ эдэ бүгэдэн гэршэлжэ байна. Район дотор дүршэл шадабаритай пропагандистнар бии болонхой. Эдэнэй 70 процентнь энэ хүдэлмэридэ гурбан жэлһээ дээшэ ябаһан, теориин талаар һайн бэлэдхэлтэй хүнүүд юм.

Абаһан социалис уялгануудые бэелүүлхэ талаар бүхы юумэмнай һайн гэхын аргагүй ааб даа. Энээндэ дутагдалнууд бии. Эдэ бүгэдые усадхажа, хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тула партиин райком эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри ябуулжа байна.

К. ЛОГИНКИН,
КПСС-эй Октябрьска райкомой секретарь.

Улаан-Үдэ.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

Беловско ГРЭС-эй барилгада амжалта түйлаһанайнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1969 оной июниин 20-до гаргаһан Указаараа тус барилга дээрэ үлэмжэ ехээр шалгарһан хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд болон алба хаагшадые СССР-эй орденууд, медальнуудаар шагнаһан байна.

Ажалай Улаан Тугай орденоор 12 хүн, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор —22, «Ажалай шэн габьягай түлөө» медаляар — 19, «Ажалдаа шалгарһанай түлөө медаляар» 22 хүн шагнагдаа.

ХАДЫН НОГООНОЙ ШЭМЭТЭЙДЭ

Үхэр мал шахан, бэлшээн таргалуулжа, эрхим шанартай мяха ехээр абаха, гүрэндөө элбэгээр худалдахын тула Ахын аймагай ажахынууд һүүлэй үедэ ехэхэн хүдэлмэри хэжэ байна.

Бүри апрель һараһаа эхилжэ эндэхи «Коммунизм», «50 лет Октября» колхозууд эбэртэ бодо малаа бултыень томо жэжээрнь, наһа наһаарнь, эрэ эмээрнь илгажа, хэдэн ондоо гүүртэ болгоод, тэдэнэй олонхиинь холын бэлшээридэ гаргажа эхилээ һэн. Илангаяа мүнөө жэлдэ гүрэндэ худалдагдаха үхэрнүүдые тустаар илгажа, эгээл һайн эдишэ элбэгтэй бэлшээридэ гаргана.

Тэрэшэлэн эдэ ажахынууд һүүлэй 2-3 жэлэй туршада тугалнуудые эхэдэнь заалдажа түлжүүлдэг дүй дүршэлтэй болонхой. Һү багатай, хүгшэншэг үнеэдые, шэнэ түрэһэн гунжадые һаахаа болёод, тугалнуудтань хүхүүлжэ түлжүүлнэ. Тиихэдэнь тугалнууд түргэн томо болодог. Эхэеэ хүхэжэ байһан тугалнуудые 2-3 жэлтэй болоходонь гүрэндэ худалдахада шэмнүүрээр ехэ, тобир тарган, мяханиинь шье һайн байдаг. Тиимэһээ эхэеэ багаһаа хүхэжэ түлжэһэн малай мяхан үнэ сэнгшье ехэтэй байна. Энэмнай ажахын экономикодо ехэ ашагтай ха юм.

Һаяшаг «Улаан Аха» колхозойхид холын бэлшээридэ гараха хашараг, бүрүүнүүдээ хуу шэгнээд, тус тустань гүүргэнүүд болгожо илгаа. Тус тустаа 250—300 килограмм шэгнүүртэй хайнаг, монгол үүлтэрэй 90 гаран толгой сарлагууд, гунан, дүнэн үхэрнүүдые зундаа һайнаар бэлшээн таргалуулжа, намар болотор толгой бүхэниинь дүрбэн центнертэ хүргэжэ гүрэндэ худалдаха юм.

Энэ колхозой дүршэл шадабари ехэтэй малшад Е. Будаев, Ж. Хантагаев, С. Семенов, Д. Хантагаева, Т. Баторов, В. Семенов гэгшэд 200 шахуу толгой үхэрнүүдые гурбан гүүртэ болгожо хубаагаад, холын һарьдагай Хорёо гэжэ газарта абаашаба.

Зун, намарай сагта малаа һайнаар таргалуулха талаар Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхидой үүсхэлые һайшаан дэмжэжэ, «Улаан-Аха» колхозой малшад бэлшээриин үедэ үхэр бүхэнэй шэгнүүр сүүдхэдээ 800 граммһаа доошо бэшээр нэмэхын түлөө тэмсэхэ гэжэ шиидээ.

Байгша ондо энэ колхоз зунай сагта 404 толгой үхэр, 750 эрье хонидоо таргалуулжа, гүрэндөө худалдаха юм.

Мүнөө бэлшээриин ногоон гүлэг гаража байна. Илангаяа хүр хадда элбэгтэй газарта мал бэлшэхэдээ хадда ногоон хоёрые холижо эдеэд, түргэн садана, таргална бшуу. Тиихэдэ бүхы малшад үхэрнүүдээ үглөөгүүр эртэ гаргажа, үдэшэ орой асарна.

Хада уулын шэмэтэй һайн хагда ногоондо үхэр мал хүсэ шадал абажа, хээли орожо, шэгнүүрээ нэмээжэ эхилээ.

Д. ДУГАРОВ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

Германиин Демократическа Республика. Лейпциг хото. С. М. Кировэй нэрэмжэтэ хүндэ машина бүтээлтын заводой коллектив ехэхэн амжалтатайгаар хүдэлжэ байна. Тэдэнэрэй бүтээһэн түмэр замай крануud һайн шанартай байдаг. Зураг дээрэ: Советскэ Союзда эльгээгдэһэн кран.

АПН-эй фото.

Вьетнамай Демократическа Республикын олохон предприятинууд энэ жэлдэ амжалтатайгаар хүдэлжэ байна. Жэшээлхэдэ, промышленность, транспортдо болон хүдөө ажахыда шухала продукци гаргалга урданайхидаа орходоо нилээд дээшэлээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүдөө ажахын машинанууд шалгалта гаража байна.

ТАСС-ай фото.

ГАЗАР УҺАЛАЛГА—МҮНӨӨДЭРЭЙ ГОЛ ШУХАЛА ЗОРИЛГО

УҺАНАЙ ЭЗЭН

Жороо тэргэдэ хара хээр мори хүллэһэн, үндэршэг бэетэй, нара һалхинда нилээд хүрилһэн шарайтай ород хүн үглөөгүүр бүри Заган тосхонһоо гараад, баруун хойшоо тобжогоносо хатаруулжа ябадаг.

Энэмнай Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский» колхозой суута луговод Михаил Михайлович Максимов гээшэ.

Тээсгэн энэ нютагаар ябахадаа нүхэр Максимовтай уулзажа, ажал хүдэлмэри тухайнь һайса хөөрэлдөө һэмди.

Михаил Михайлович дайралдаһан лэ хүндэ һанаһан байһанаа абаһаар хуу хөөрөөд үгэхэгүй. Үгэ бүхэниинь «үлирбөөр» татажа гаргаха гэхээр, дуугай хүн байшоо. Ажал хэхэдээ хэдышье бэрхэ, эсэхэ сусахые мэдэдэггүйшье һаа, хэһэн юумэн тухайгаа хөөрэхэ дурагүй, һайрхаһан болохоб гэжэ аягүйрхэдэг хүнүүд бии ха юм.

Үнэндөө энэ луговодто хэлэхэ, хөөрэхэ юумэнь яһала бии. Хэһэн ажалынишье ехэ. Михаил Максимовай оролдолгын ашаар лэ «Заганский» колхозойхид бүхы 700 гаран гектар уһалагдадаг сабшалан дээрэһээ жэл бүри үндэр баян ургаса абадаг байна. Тэрэ 11 жэл соо луговодоор хүдэлхэ зуураа, эндэхи сабшалангые танигдахаар бэшэ болгоо.

Арбаад жэлэй саада тээ Заган тосхониие тойроод байгша сабшалан халсагай муу, ногоониинишье яар һэн. Мүртэй һубаг ханаабшье байгаагүй. Шэбэртэ горхониинь зундаа шэргэжэ, тахяагай шагайсаа болодог бэлэй. Сабшаланшье хорёологдоогүй, үхэр мал зоргоороо бүхэли зундаа бэлшэжэ ябадаг һэн. Нэгэтэ колхозой правлениидэ дуудажа асараад иигэжэ хэлэбэ:

— Зай, Михаил Михайлович, жэл бүхэндэ адууһа малнай үбһэ тэжээлээр дуталдажа, бэрхэтэй байдалда оронобди. Сабшалангайга бүриһөө 8—9 центнер үбһэ абажа, урагшаа ябагдахаяа болёо. Эндэмнай ёһотой шадамар бэрхэ хүн хэрэгтэй болоод байна. Сабшалан даажа абаа һааш яаха юм? — гэбэ.

Луговод болоһоор лэ Михаил Михайлович сугтаа хүдэлдэг нүхэдтэеэ сабшалангаа модо, шулууһаа сэбэрлэжэ, боролжо, бургааһыень арилгажа ороо. Тэрэ үедэ техникэ, зэмсэгшье гэжэ мүртэй байгаагүй, хүрзэ, һүхэ, лоом багажатай, гарайнгаа альганай гүбыжэ холошотор түйладаг байгаа.

Тиигэжэ жэлһээ жэл бүхэндэ сабшалангаа һайжаруулжа, ургасыень дээшэлүүлжэ эхилээ. Дүршэлтэй хүнүүд, агрономуудшье али болохоор туһалаа. Илангаяа И. А. Ревенский, артелиин главна агроном Ю. И. Лютаева гэгшэд ходо туһатай зүбшэл, заабари үгэжэ байдаг һэн.

Звеногойнь луговодуудшье өөртэнь адли оролдосотой бэрхэ, бага зэргын бэрхэшэлһээ тунхарихагүй хүнүүд байгаа. Элэнэр бултадаа шахуу дүй дүршэл ехэтэй, наһажаал болоһон хүнүүд юм. Жэшээнь, луговод Назар Кузьмич Калашников 65-тай болоо, мүн тэрэнэй дүүнэр Родион—62, Филипп—59 наһатай болонхой. Михаил Михайлович өөрөөшье баһал жара наһанайнгаа богоһо алхаа.

1965 ондо гансашье колхоз соогоо бэшэ, бүхы аймаг, республика дотороо үбһэ ногооной эгээл ехэ ургаса абажа, «Республикын мастер-луговод» гэһэн нэр[э] лэ хүртөө. Тэрэ жэлдэ бү[...] гаран гектар сабшалангай[...] риһөө 24 центнер үбһэ а[...] лэй. Эндэхи газарайнь [...] хуу адли бэшэ. Зарим г[...] ябаган хүнэй харагдах[...] ута, үдхэн ногооной ург[...] хала, нүгөө тээнь халса[...] даг.

— Энэ Метлюхэ газа[...] лан дээрэ нёдондо аммиа[...] оруулаад, га бүриһөө 30 [...] үбһэ абаа һэм. Ехэл жэг[...] даа. Эндэхи хуурайшаг [...] рэһээнь гектарай 70 цен[...] гасын гаража байхад[...] шиигтэй байһан газарһаа[...] рай миил 15 центнер үб[...] на. Энэ юун дээрэһээ б[...] хэдэ, дооро газарайнь ш[...] тон ехэдэнэ гээшэ ха. Т[...] тэрэниие хатаагаад, ш[...] үтэгжүүлгэ горитойгоор [...] туршаха һанаатайб, — г[...] вод хөөрэнэ.

Үглөөгүүр эртэ луговод[...] та Михаил Михайлович[...] ларжа, хэхэ хүдэлмэри[...] хөөрэлдэдэг. Хаанань [...] жүүгэ хэды шэнээн [...] ямар газартань халхуур[...] шэрэжэ, хүрьһыень со[...] жэ бултадаа агрономтой [...] тусхай хэмжээ ябуулган[...] раалдаг.

— Сабшалан дээрэхи [...] риие миил нюдэ балай, [...] рэг хэжэ болохогүй. Хү[...] райнь хүрьһые тани[...] ральна үтэгжүүлгые ор[...] гү, али нормыень бага[...] ехээр хэрэглээ һаа, гек[...] центнер ургаса абахы[...] центнер ургаса абахал[...] уридшалан һайса бо[...] мэргэжэлтэдэй зүбшэ[...] гүйдэ яашье аргагүй, —[...] рэ.

Нёдондо намар энэ [...] сабшалангайнгаа зари[...] дисктэй борнойгоор [...] аммиагай уһа оруулха[...] дэбэ. Тиихэдэнь зали[...] энээндэнь дурагүй бай[...]

— Сабшалангаа гү[...] Хүрьһыень хуу хэрш[...] дэмнай юун болохо юм[...] аммиагай уһа оруулх[...] гоониинь дүрэшэхэл[...] шууяан болоо.

— Һанаагаа бү зоб[...] наука гээшэмнай хэзээ[...] лохо. Хараарайгты, — [...] ном И. А. Ревенский [...] һанаае амаруулаа бал[...]

Нээрээшье тэрэ дис[...] аммиагай уһа оруул[...] һаань үдхэн үндэр хүх[...] хэрэн долгилжо ба[...] тиимэ юумэ хээгүй га[...] гоон шарлажа, ирма[...] байба.

Мүнөө Михаил [...] өөрынгөө нүхэдтэй ха[...] үглөөнэй бүрэнхыһөө [...] ранхы болотор сабша[...] хүдэлжэ ябана. Хайша[...] үбһэ ногооной үндэр [...] абахаб гэжэ үдэрэй [...] ниин зүүдэн болоно. Н[...] сусахые мэдэхэгүй, [...] ажалша бэрхэ хүн ха [...]

М. ХЕНЗЫХ[...]

КОЛХОЗОЙ ЖЭШЭЭТЭ УСТАВАЙ ПРОЕКТ ТУШАА ҺАНАМЖАНУУД

БҮГЭДӨӨРӨӨ ДЭМЖЭБЭ

Һаяхан XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой клуб дотор фермэ, бригаданууднаа, колхознигуудай дундаһаа түлөөлэгшэд сугларжа, колхозой Жэшээтэ шэнэ Уставай проект зүбшэн хэлсэһэн байна. Эндэ 300-гаад хүн хабаадаа. Уставай проект мүн Уланай, Яригтын, Хилганын отделенинүүдтэ үргэн олон колхозниктуудай хабаадалгатайгаар зүбшэгдэһэн байха юм.

Энэ суглаануд дээрэ колхозой гэшүүд шэнэ Уставай проектые бүрин һайшаагаа.

— Уставай проектые би ехээр һайшаанаб, — гээд Яригтын гүүртын һаалишан Д. Шагдарова хэлэлээ. — Энэ документ дотор мүнөө үеын колхозно байдалда зохихо олон шэнэ юумэнүүд оруулагдаһан байна. Илангаяа колхознигуудай гэр бүлын ехэ багые харалсажа, хубииинь малай тоо тогтоохо гээшэ тон зүб. Манай отделениин колхознигууд мүнөө хамтын ажалда хэр зэргээр хабаададаг, бүлэдөө хэды хүнэй бии байһые харалда абангүйгөөр үмсэдөө мал баридаг гээшэ. Энэ буруу. Гүүртын хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэһөө иимэ дурадхал оруулнаб: колхозой бүлэ бүхэн газаагаа нэгэ үнеэ түлнүүдтэйнь, 1 гахай (жэлтэй болотороо) бариха гэжэ Уставай проект соо оруулха. **Бүлэдөө үсөөн, хамтын ажалһаа хулжадаг айлайхи эзэнэй хахадай зэргэ малтай, газаагаа хоёр дахин бага газартай байхаар тогтоохо гэжэ дурадханаб.**

Колхозой гэшүүдэй уялга ба эрхэ тушаа Уланай отделениин ахалагша хонишон П. Бубеев хөөрөө.

— Манай колхозой зарим гэшүүд өөһэдынгөө эрхэ һайса мэдэхэ аад лэ, уялгаяа мартажархидаг,—гээд ахалагша хонишон анхарба. — Тиимэ хүнүүд ажалай журам алдадаг, даалгагдаһан хэрэгээ хайша хэрэгээр хандадаг. Жэшээнь, манай отделенидэ Арсалан Балмаев ахалагша хонишоноор хүдэлжэ байхадаа 10[...] ран эрье үхүүлһэн. Энэнь [...] шонёй гэмээр, ажалдаа з[...] саар хандаһанһаань болоо [...] Иимэ хойрог зониие У[...] ёһоор горитой хэһээхэ хэр[...]

— Шэнэ Уставай проек[...] колхозуудай хамтын сугл[...] хай тон зүбөөр бэшэгдэ[...] гээд Яригтын отделени[...] даагша Б. Абидуев тэмдэ[...] Жэшээнь, манай колхоз 15[...] ран гэшүүдтэй. Мүнөө [...] зониие бүхыдэнь суглуул[...] байхагүй. Тиимэһээ түл[...] нарые һунгажа, хамтын [...] үнгэргэхэдэ зохид. Хоё[...] колхозуудай отделениин [...] дэй үүргэ дээшэлүүлхэ [...] пунктые бидэнэр ехэтэ һ[...] набди.

— Манай отделенидэ [...] мууса дүүргэдэг колх[...] дайралдадаг,—гээд, колхо[...] шүүн Цыренова эхилбэ.—А[...] ха, ажалдаа гарангүй [...] өөһэдынгөө уялгата хар[...] гэргүйгөөр хандаха ушар [...] Иимэ хүнүүдтэ шанга эр[...] бниха тухай Уставай про[...] хараалаанхай. Энээниие д[...] бди. Жэшээнь, колхозой [...] У. Гармаев саг үргэлжэ ар[...] даалгагдаһан ажалдаа хай[...] рэгээр хандадаг. Иимэ хү[...] шангаар тэмсэхэ саг ерээ[...]

Суглаан дээрэ үгэ хэлэ[...] бүхэн шэнэ Уставай пр[...] һайшаан дэмжэһэн, тэрэ[...] хые хүн бүхэн гүнзэгий[...] гэжэ абаха тушаа анхарһ[...] на.

Г. БАДМ[...]
Уланай сомо[...] гүйсэдкомой түрүү[...]

Баргажан.

...УУНЫН НАРҺАТЫН СОЁЛОЙ БАЙШАН-
...Й ХҮДЭЛМЭРИИН ДҮЙ ДҮРШЭЛҺӨӨ

ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛЭЙ БАЙБАЛ...

...о, зулгы һайхан зунай үедэ, ...тосхондохи стадионой табсан ...р харбаанай концертын яма...лжэ байһые һанана бэзэт. ...дэн табижархиһан гурбан ...ой дэргэдэ бүхы аймагай ...0 хүнһөө бүридэһэн нэгэдэ...р Эхэ орон, Коммунис парти, ...ыингөө зол жаргалта байдал ...овет, буряад композиторнуу...һон орёо дуу хүгжэмые ...гуу һайханаар зэдэлүүлжэ ...м бэ!... Мүн эндэ «Бидэ — ...ажалшадбди» гэжэ пионер... байшангай хүдэлмэрилэгшэ ...най үгэ дээрэ Нарһатын ...ргуулиин багша Федор Федо...ноградовай зохёоһон кантата ...амагай зүрхэ сэдьхэл хүдэл...инэжэ байгаа һэм шуу. Энэ ...автор — залуу композитор ...анска харалгын нэгэдэхи ...пломдо хүртөө һэмнай... ...хүнһөө бүридэһэн хатарай ...дуушадтаяа хамтаржа, ямар ...аланта сюитэ харуулаа һэн ...эдэ: «манай яруунынхид ...йнаар хүдэлжэшье шадаха, ...ниноор зугаалжашье шадаха юумэл. Арадаймнай ансамбль яһала һайхан бэзэ» гэжэ сур харбаанда ерэһэн хөөрүү налгай хонишон үбгэжөөлэй хэлэхэдэнь, Улаан-Үдын ЛВРЗ-һээ уригдан бууһан хэдэн айлшад — хүдэлмэришэд аргагүй зүбшөөн һайшаажа, баясан омогорхон байгаа бэлэйл. Теэд энэнь яшагүй зүб юм... Яруунада наада захын Булган талаһаа эхилээд, аяар саадахи аялга солгёон Витим мүрэн хүрэтэр нэмжыһэн бүхы нютагуудта уран һайханай бүлгэмүүд урагшатай һайнаар хүдэлжэ, хүн зонойнгоо болбосорол хүмүүжэлдэ бодото нүлөө үзүүлжэ байхаһаа гадна, соёлойнь эрилтые яһала хангажа байдаг. Нарһатада ямар нэгэн шухала хэмжээ бэелүүлхын, мүрысөө һорёо үнгэргэхын урда тээ аймагай нютаг, колхоз, совхоз бүхэндэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри эхилдэг гуримтай. Энэ гуримайнгаа ёһоор дуушад, уран гоёор уншагшад, хатаршад өөһэд өөһэдынгөө клубуудта, улаан булангуудта недели бүхэндэ хоёрһоо дүрбэ хүрэтэр концерт, зүжэгүүдые харуулжа, тэдээн сооһоо онсо һонин, удха түгэлдэр, уран хурса найруулгатай номернуудаа шэлэн абажа, аймагай түбтэ болодог түгэсхэлэй концерт-нааданай программада оруулдаг. Мүн энээнтэй нэгэн доро нютаг нютагуудта дурсагдаһан түгэсхэлэй концерт дээрэ дуулагдаха хоровой дуунууд эртээнһээ бэлдэгдэдэг байна. Иимэ хэмжээнүүд 1967 онһоо эхилээд, хододоо бэелүүлэгдэнэ. Жэшээнь, совет дуунай неделиин, совет залуушуулай, сур харбаанай һайндэрнүүдэй бэлэдхэл угаа һониноор үнгэргэгдөө бэлэй. Иихэдээ уран һайханай бүхы коллективүүдэй саг үргэлжэ эдэбхитэйгээр хүдэлхэ, хоорондоо мүрысэхэдэ ямар ехэ түлхисэ болоно үгэнэ гээшэб. Теэд энэ хэмжээ ябуулгануудые юрэнхы дээрэнь хэн удариданаб гэбэл, гансахан лэ харюу байха: **Нарһатын соёлой байшан!** Тус байшан аймаг доторхи уран һайханай бүлгэмүүдэй методическа, эмхидхэлэй түб, гол гуламтань болонхой. Гэр байрынгаа талаар тэндэ атаархамаар юумэн үгы: багахан зал, фойе, репетици хэхэ хоёр-гурбан бишыхан таһалгануд. Тиигэбэшье байшангай ажал хүдэлмэринь саг үргэлжэ, удха түгэлдэрөөр ябуулагдадаг. Тэндэ хоровой, хатарай, уран уншалгын, духовой оркестрэй кружогууд хүдэлдэг. Эдэнэрынь аймаг доторхи уран һайханай бүлгэмүүдые хүтэлбэрилхэһөө гадна, туд тудтаа тусхай түсэбэй ёһоор үдэр бүриингөө хүдэлмэри эмхидхэдэг юм. Гэшүүдынь дуунай тусхай программа бэлдэжэ, бусад тосхонуудһаа байтагай хүршэ аймагуудтаа абаашажа, концерт харуулдаг. Жэшээнь, Хэжэнгын аймаг тусхай автобусоор ошожо ерээ һэн. Тус хоорой солистнууд Л. Черепанова, С. Цыжибон гэгшэдэй дуулахые Хэжэнгэ, Загаһата тосхонойхид угаа халуунаар угтаа бэлэй.

Гансашье эдэ хоёр бэшэ, мүн Черепановтанай бүлэнэр аялга дуугаараа Яруүна соогоо магтуулан суурхадаг.

Тэдэнэй эхэ нүхэр Черепановада республикын соёлой габьяата ажал ябуулагшын хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо һэм шуу.

Мүн соёлой байшангайхид Яруунын аймаг дотор арадай дуушадай һорёо мүрысөө шадамар бэрхээр эмхидхэжэ, тэрээндэнь жаран дүрбэн дуушад хабаадалсаа бэлэй. Эндэ нүхэр Чимит Дымчиков онсо шалгарһан байна.

Духовой оркестртэнь арбан хоёр хүн саг үргэлжэ ябадаг. Тэдэнэр хамаг һайндэр, суглаануудта байлсажа, вальс, хатар, маршнуудые шадамар бэрхээр наададаг.

Зүжэгшэд тухайнь хэлэхэ болоо һаа, тэдэнь юрэнхы пьесэнүүдһээ гадна, хүгжэмтэ-драматическа зүжэгүүдые табидаг, Романовка, Гүндэ, мүн бэшэшье тосхон нютагуудаараа айлшалдаг байна.

Аймагай соёлой байшангай дэргэдэхи хатар дуунай ансамбль илангаяа суута гаранхай гэжэ онсолон тэмдэглэмээр. Репертуартань СССР-эй арадуудай, тэрэ тоодо ород, буряад, татар, молдаван, украин хатарнууд, ород болон буряад олохон дуунууд, түгэсхэлэй ехэхэн сюитэдэ оролсоно. Тус ансамбльда «Арадай хатар дуунай ансамбль» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ республика дотор эгээ түрүүлэн дэмы олгогдоогүй.

Гадна Нарһатын соёлой байшан хүн зоной дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулдаг. Тэндэ лекци, тематическа үдэшэ, аман үгын журнал гэхэ мэтэнүүд үнгэргэгдэнэ. Тэдээндэнь үнинэй коммунистнууд, түрүүшын комсомолшуд, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда ябагшад, пенсионернүүд хабаадалсана.

Тэрэшэлэн элидхэл, лекцинүүдые, ленинскэ уншалгануудые эмхидхэлгэдэ КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр Карбаинов, дунда һургуулиин директор нүхэр Цыдыпов, партийна кабинедые даагша байһан нүхэр Жапова болон бусад эдэбхитэйгээр туһалдаг.

Үйлэдбэриин түрүүшүүлэй дүй дүршэл дэлгэрүүлхын тула тэдэнэй хөөрөөн магнитофоной лентэ дээрэ бэшэгдэжэ тараагдана.

Мүнөө үедэ соёлой байшангайхид арадуудай агууехэ вождь В. И. Ленинэй түрэһөөр зуун жэлэй ойе эрхимээр угтахын тула ехэ бэлэдхэл хэжэ байна. Байшан дотор тусхай стендүүд табигдахаһаа гадна, ленинскэ уншалганууд тэндэ үнгэргэгдэнэ, уран һайханай бүлгэмэйхидэй мүнөө жэлдэ үнгэргэхэ тусхай фестивальда ехэ бэлэдхэл ябажа байнхай. Ленин тухай дуу, шүлэгүүдые, хүгжэмтэ-драматическа монтажнуудые олохон коллективүүд бэлдэнэ. Иигээд Булган талаһаа эхилээд, Витим мүрэн хүрэтэрхи нютаг нютагуудта Лениндэ зорюулагдаһан концертнүүд эхилжэ, түгэсхэлэйнь харалга Нарһата тосхондо болохоор хүлеэгдэнэ.

Р. ЦЫБИКОВ,
манай корр.

ТҮҮХЭТЭ ГАЗАР, ХҮШӨӨНҮҮД

Һүүлэй үедэ нютаг ороноо шэнжэлэн үзэхэ талаар һургуулинуудташье, тусхай эмхи зургаануудташье горитой юумэн хэгдэнэ. Тэрэшье зүб. Юундэб гэхэдэ, Эхэ оромнай түрэһэн төөнто, түрэл нютагһаамнай эхитэй ха юм.

Урдань буряад арад ямар байдалтай һэм, юу хэдэг һэм гэжэ мүнөөнэйшье залуушуул, хойто үеынхидшье һайн мэдэхэ ёһотой. Тэрэнь Агууехэ Октябриин хубисхалай удха шанарые ойлгохо ябадалдань туһатай байха бшуу. «Арба дахин уншаһанһаа, нэгэ дахин нюдөөрөө хараһан дээрэ» гэжэ зарим нүхэд хэлсэдэг. Тэрэшье нэгэ талаараа зүйтэй хаш даа. Тиимэһээ хизаар ороноо шэнжэлэлгын музей эмхидхэлгэ яһала удха шанартай гээшэ. Бэшүүр тосхондошье тиимэ музей бии. Тэрэ музей түүхэтэ гэр соо нээгдээ һэн. Гэрэй газаа ханада дурасхаалта шэрэм хабтагай дээрэ иимэ үгэнүүд һиилэгдэнхэй. «Энэ гэр соо 1918-19 онуудта большевигүүдэй нюуса эмхи байһан юм».

Дурасхаалта эдэ үгэнүүдые уншахадаа, граждан дайнай үедэ манай нютагта соробхилһон дүлэтэ тэмсэл нюдэндэш харагдахалал гэхэ. Большевик үзэл сурталда үнэн зүрхэнһөө шүтэнхэй тэмсэлшэдэй нэрэнүүд һанагдаха. Тэдэнэй нэгэн — Егор Васильевич Паньков. Тэрэмнай тус музей эмхидхэгшэдэй эгээл эдэбхитэдэй нэгэн .Музейн ехэнхи материалыень Егор Васильевич суглуулаа ха юм.

Буряадуудай, шэмээшэгүүдэй урданай байдал тухай домоглоно. Шэнэ байдал тоггоохын түлөө тэмсэлдэ ами наһаяа үгэһэншье, амиды үлөөд, бүхы наһан соогоо ажаллаһаншье эрэлхэг хүнүүдэй нэрэнүүдые музейдэ ороошод мэдэжэ абаха юм...

Баһа нэгэ дурасхаалта газар Бэшүүр тосхондо бии. Тэрэ — Ермолай Логинович Петровой гэр. Энэ нүхэр Бэшүүрэй аймагта эмхидхэгдэһэн партизан бүлэгэй удамарша байгаа. Совет засагые һүнөөхэеэ һэдэһэн этэгээдүүдые, сагаантанай шунахайнарые тэрэнэй бүлэгэй хэр ехээр һүрдөөдэг байһан тухай домогуудые манай нютагаархин хөөрэхэл! Петровой гэрэй газаа ханада баһал дурасхаалта хабтагай хададатай.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай хатуу шэрүүн жэлнүүдтэ түрэл газар уһаяа аршалалсан, ами наһаяа үгэһэн хүбүүдэй нэрэнүүдые мүнхэлхэ гээшэ бидэнэй нангин уялга. Һүүлэй жэлнүүдтэ тэдэнэй дурасхаалда хүшөөнүүд нютаг бүри олошорно. Тиимэ хүшөөнүүдые нютаг бүхэндэ ондо ондоогоор, өөрын онсо маягтайгаар, үеын үедэ байхаар бата бэхеэр хэхэ хэрэгтэй ха юм. Хүшөө бодхоохо гээшэмнай ёһо дүүргэһэн ябадал бэшэ, харин тэрээгээр бидэ ами наһаяа үгэһэн баатарнуудайнгаа урда, мүн хожомой сагта ажаһууха аша гушанарайнгаа урда нангин уялгаяа бэелүүлнэбди.

Бэшүүрэй аймагта тоологдодог хори найман хүшөөнүүдэй хорин гурбаниинь һүүлшын дайнда баатарай үхэлөөр унагшадта зорюулагдаһан. Табаниинь улаан партизануудай нэрэ мүнхэлнэ.

Мүнөө һөөл һайхан заншал бии болоо: сэрэгэй уялгата албанда мордохоо байһан хүбүүд хүшөөнүүдэй ойро ерэжэ, эхэ, эсэгынгээ урда, хүн зоной урда шахаа тангаригаа үгэдэг. Баһа пионернүүдэй зэргэдэ ороошод мүн лэ тиимэ заншалтай. Тиихэдээ хүшөөнүүд ёһотой нангин газарнууд болоно ха юм.

Эгээл тиимэһээ, хүшөөнүүдые бүримүһэн харууһалжа, хододоо һэргүү гоё байлгаха гээшэ бидэнэй уялга. Революционно һайндэрнүүдтэ, Совет Армиин үдэртэ хүшөөнүүдэй ойро митингнүүдые үнгэргэжэ, баглаа сэсэгүүдые табихадаа, хүн бүхэн орон нютагаа хэзээшье хамгаалан бодохоор бэлэн байһанаа мэдэрдэг лэ!..

Ц. ЦЫРЕНОВ.
түүхэтэ болон дурасхаалта газарнуудые сахиха бүхэроссиин бүлгэмэй Бэшүүрэй таһагай түрүүлэгшэ.

...ЯСАН ...РАБАД

...ын аймагай «Эрдэм» ...худөөгэй клубай уран ...бүлгэмэйхид хонишод, ...таһалгаряагүй айлшал...рхолтой концерт, наада ...болонхой.

...Тухэмэй хүдөөгэй клуб ...зон хэзээ хэзээнэйхинһээ ...сутларанхай, хүрин улаан ...шагын һэхэрдэхые хү... һуунад. Уданшьегүй ...сутларагшадай нэрьемэ ...шалган доро колхозой ...секретарь Доржо Ба...Цыдыпов ендэр дээрэ га...Уласхоорондын байдал» ...элгэрэнгыгээр хөөрөөд, ...гээ программа соносхо...на.

...минутын үнгэрэмсөөр ...анай бүлгэмдэ хабаадаг...байнгаа сьцэр дээрэһээ ...монгол, ород дуунуудые ...өөр ханхинаса зэдэлүүл...ой һайшаалда хүртөө. ...Сергей Нимаев, Цы...Ринчинов гэгшэд «Бу...лдааннад» гэһэн хатарые ...архайгаар гүйсэдхэһэн

...ихэдэ залуу басагад Ва...Чимитова Зина Намсара...ой хатар гүйсэдхэхэдэнь, ...шад нэрьемэ альга та...устаа.

...эндэхи ажалшад кон...һүүлээр уран һайханай ...эдтэ баяр баясхалан ...саашадаа амжалта түй...юрөөгөө.

Ц. БАЛДАНОВ.

...ШЭЭГҮЙХЭН ...РГЫГААР...

...ь манай инишэнхи харгы ...ды муу бэлэй. Аян зам...шэрэгшэд буртаг ялхи ...р хэды зоботгшо һэм. ...баһан лэ газартаа шар...суу, тэргынгээ мөөр бул...лээд сагаа барадаг бай... Мүнөө тиимэ бэшэ. Үр...у, элһэ шулуугаар ху...дардам харгы урдашни ...Машина, морёоршье яба...шэзгүйхэн болонхой» ...тагаймнай үбгэжөөлнүүд ...өөрэлдэдэг.

...нь хадаа эндэ һүүлэй ...эй туршада Цахирай ...һабарилтын 1041-дэхи ...хүдэлмэришэд хэдэн ...километр утатай харгы ...жа, олон хүүргэнүүдые ...ашаглалгада тушааһан

...арты зам заһабарилтын ...бригадир М. Н. Будуно...эбэрилдэг бригадынхид ...артал бүхэнэйнгөө ,дааба...до 100—110 процент ...онсо шалтарна. Мүнөө ...дынхид зунай үедэ хэт...лмэреэ саг болзортонь ...түлөө бүхы хүсэеэ эл...жаллана.

Б. ШОЁНОВ.

...мин.

Коммунис ажалай ударник Галина Николаевна Перевозникова Улаан-Үдын пристаньдэ олохон жэлэй туршада радистаар хүдэлжэ байна. Мүнөө Галина Николаевна В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсоод, амжалтатайгаар хүдэлжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Н. Перевозникова.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

МЭРГЭЖЭЛЭЭРЭЭ ОМОГОРХОНОБ

БАГАҺАА ДУРАТАЙ ҺЭМ

Һургуулида һуража ябахадаа, хүн бүхэн хэн болохо тухайгаа шэбшэжэ эхилдэг. Үшөө багахан ябаад, трактор машинада дуратай байһанаа мартадаггүйб. Эгээл тиимэһээ абынгаа холын хотоһоо асаржа үгэһэн нааданхай машинаханаар шуналтайгаар наададаг, өөрөөшье модоор машина дархалаад, үетэн нүхэдөөрөө жолоододогоо һанадагби.

«Энэ адхамар ехэжэхэдээ жолоошон лэ болохо ха. Эльгэ зүрхэниинь дан тиимэ шэнги. Һайнаар һура, техникын оньһо наряар шудала. Тиигэбэл һанаһандаа хүрэхэш даа»,—гэжэ абамни эжымни хажууда хүхиргэн хэлэдэг һэн.

Һургуулида һуража ябахадаа физикээр эгээн ехээр һонирходог байхаб. Наһаяа гүйсэжэ, механизаторай курсада ошохо болоходоо хэды баярлаа гээшэ һэмбиб! Трактор жолоодогдожо һурагдаа. Түрэл Гутай нютагайнгаа газар хахалхаяа анха ерэбэб. Эжы, абынгаа урдань анзаһаар хахалдаг поли дээрэ хүсэ ехэтэ тракторaa гаргабаб. Морёор хабарай хахинха һалхинда газар хахалха гээшэ ямар хүшэр хүндэ байгааб даа. Оньһото трактор энэ ажалыень жэшээгүй хүнгэдхөө. Булар хара хүрьһэтэй газарта бураздаа гарган, трактор агтаяа жолоодон ябахадаа, ямаршьеб даа омогорхолоор сэдьхэл зүрхэн халидаг байха. Эгээл тиихэдэ мэргэжэлээ зүбөөр шэлэһэнээ ойлгожо абаа һэм. Дуратай хүдэлмэреэ хүн хэзээдэшье орхидоггүй гэжэ хэлсэдэг. Энэ һанамжые би тон зүб дээрэ тоолоноб. Юуб гэхэдэ, хорин зургаа—долоон жэлэй турша соо би энэ шэлэһэн мэргэжэлээ орхёогүй зандааб. Ажал хүдэлмэри дээрэ хэзээдэшье хүшэр саг тохёолдодог. Бэлэн юумэн байдаггүй. Бэрхэшээлнүүдые хэзээдэшье дабажа гараха шухала. Би иигэжэ юундэ хэлэнэбиб гэхэдэ, зарим нэгэн залуу үетэн түрүүшын бэрхэшээлһээ сухарижа, шэлэһэн мэргэжэлээ хаяжархидаг. Николай гэжэ залуухан хүбүүн нэгэ жэлэй механизаторай курса дүүргээд, манай эндэ хэдэн жэлэй урда хүдэлхэеэ ерээ һэн. Тракторайнгаа хойноһоо муугаар харууһалдаг, ажалдаашье дурата дурагүй ябадаг байха. Би нэгэтэ хүнэй сүлөөдэ хөөрэлдэхэ гэжэ бодобоб.

— Мэргэжэлдээ дуратай гүш?—гэжэ сэхэ асуугаа һэм.

— Мэдэнэгүйб даа,—гээд тэрэ толгойгоо гунхуулба. — Эжымни механизатор лэ болохо һэнш гэжэ баадхаһан юм. Тиигээд лэ курсада ошоо бэлэйб. Залуу нүхэрэй һанамжые ойлгожо абаһанаар, туһалха гэжэ бодоо һэм. Саг соонь тракторыень тоһодуулдаг, ойлгоогүй юумыень заажа үгэдэг, али болохоор нүлөөлхые оролдооб. Тэрээндэ дүй дүршэлтэй аха хүнэй анхарал, туһаламжа хэрэгтэй байгаа бшуу. Түрүүшын бэрхэшээлнүүдые дабажа шадаад, залуу нүхэрни мүноо яһала бэрхэ механизатор болонхой.

Үгышье гэбэл, эндэ өөрынгөө дүү хүбүүн Дамдин тухай хэлэхэдэш болоно. Механизатор болохо дураяа мэдүүлһэн юм. Би дэмжээб. Гэбэшье һүүлдэнь бэрхэшээлнүүдтэй ушарһаар уруу дуруу болоод абаа. Эндэ мүн лэ саг соонь туһалааб. Мүнөө Дамдин Бэшүүрэй совхозой яһала бэрхэ трактористнуудай тоодо ороно.

Жэл бүхэндэ шахуу комбайн жолоододогби. Таряа тарилгын, хуряалгын халуун хаһын эхилхын урда, хэнэйшье мэдэхээр, комбайн, тракторнуудаа һайнаар заһабарилха шухалын шухала юм. Ремонтын һайнаар хэгдэбэл, трактор, комбайн эбдэрдэггүй. Гадна үргэлжэ шүрэбыень шангадхажа, частьнуудыень тоһодожо ябаха хэрэгтэй. Би эдэ бүхы хүдэлмэри нарин нягтаар хэдэгби. Эгээл тиимэһээ олон жэлэй туршада Бэшүүрэй аймагай Бэшүүрэй совхоз соо таряа хуряалгада нэгэнтэ бэшэ түрүүлээб.

Мэргэжэлээ зүбөөр шэлэһэн хүн хэзээдэшье дуратай ажалдаа оролдосотой һайнаар хандадаг, амжалта туйлахые оролдожо ябадаг. Би мэргэжэлээ тон зүб шэлээб гэжэ һанадагби. Үнгэрэгшэ жэлдэ» Республикын габьяата механизатор» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөөб.

О. ТУБАНОВ,
Бэшүүрэй аймагай Бэшүүрэй совхозой механизатор.

Шүлэгүүдэй шэнжэлэл

ПОЭЗИИН ДУҺАЛ БИИ ГҮ?

Он жэлэй ошохо бүри шүлэг бэшээд туршадаг хүнүүд олошорно. Тэрэнь юун дээрэһээ элирнэб гэхэдэ, «Буряад үнэн» газетын, «Байгал» журнал болон республикын радиогой адресаар шүлэгүүд үдэр бүри орожол байдаг. Мүнөө бидэ манай газетэдэ эльгээгдэһэн шүлэгүүд тухай нэгэ хэды һанамжаа хэлэхэ хүсэлтэйбди.

Нэн түрүүн нэгэ иимэ юумэ **үшөө дахин** һануулая. Бидэ «үшөө дахин» гэгшын доогуурнь зурабабди. Юуб гэбэл, энээнһээ урда толилогдоһон шэнжэлэлнүүд соо нэгэтэ бэшэ иимэрхүү ажаглалта хэгдэһэн юм. Түрүүшынгээ шүлэг бэшэмсээрээ, газетэдэ заатагүй хэблэхые (заримдаа «заһаад, баряад» гэжэ заагаатай байха) гүйһан бэшэгтэйгээр эльгээдэг нүхэд бии. Тэрэмнай даруу бэшэ зан гаргаһан ябадал болоно гэжэ һанахаар агша.

Жэшээнь, Түнхэнэй аймагай Хэрэн тосхонһоо **Долгор Зурбаева** «Замбуулинда ниидэһэн эхэнэр», «Ленинэй замаар» гэһэн шүлэгүүдые эльгээжэ, иимэ эрилтэтэйгээр хандаба: «Ехэ алдуу гаргаһан, хэһэн байхаб. Шалгажа, үнэн газетэдэ гаргахытнай хүсэнэм! Нүхэдүүд, танай үнэн газетыетнай уншанам, таабари, онтохон бэшэжэ болохо гү?» Сэхыень хэлэхэдэ, нүхэр Зурбаевагай шүлэгүүдшье, хабсаргаһан тэмдэгхэншье, үзэгэй үсөөн бэшэ алдуутай. Тэдэнэйнь тооешье заагаад яахамнайб. Зүгөөр энэ нүхэрнай буряад хэлэнэйнгээ грамматика, бэшэгэй дүримөөр һулахан лэ бэлэдхэлтэй гээшэ аа гү? Газетэ уншадагыень маттамаар юм бэзэ, теэд манай газетэ «үнэн» бэшэ, харин «Буряад үнэн» гэжэ нэрэтэй бшуу. Тусхайта юумэнэй нэрэнүүд кавычка соо абтан бэшэгдэдэг гэжэ эхин классайшье һурагшад тухайлдаг лэ даа. Арадай аман зохёол (таабари, онтохон гэхэ мэтэ) суглуулжа бэшээд (зүгөөр алдуугүйгөөр!), газетэдэ эльгээжэ болохо юм бэзэ. Олон нүхэд эльгээдэгшье байха.

Д. Зурбаевагай шүлэгүүдэй үзэгэйнь алдууе хараадаа абангүй, шанар тухайнь хэлэхэ болоо һаа, иимэ байна. Тэрэнэй шүлэгүүд ёһотой шүлэг болоогүй. Харая:

Хүхэ тэнгэриин доохонуур,
Сагаан үүлэнэй дээхэнүүр
Замбуулин агаараар (?) ниидэжэ гараһан
Зориглон (?) жолоогоо барялши

гэхэ мэтэ үгэнүүдээр автор «түүрээнэ». Замбуулин руу ниидэһэн хүн (летчик-космонавт В. В. Терешкова-Николаева тухай хэлэгдэнэ хэбэртэйл даа) «хүхэ огторгойн доохонуур» бэшэ, газарай татасые сүмэлэн гарашабал, хаб хара «огторгой» доогуур лэ ниидэхэ гүб даа. Юундэб гэхэдэ, тойрожо байгаа оршолондо сэнхир үнгэ оруулдаг агаар тэндэмнай үгы ха юм. Теэдшье дээрэ харуулагдаһан мүрнүүд соо поэзиин дуһал үгы гэжэ хэнэйшье ойлгохоор гүб даа.

Хоёрдохи шүлэгынь иигэжэ эхилнэ:

Багша Ленинэй бата замаар
Булта зон урагшаа дабшаа,
Буряад зоной бүрэнхы сээжээр (?)
Баярай омог бурьялан дэбэрээ.

Дүшөөд мүртэй шүлэг соо эгээл иимэрхүүгээр Ленин тухай автор бэшэнэ. В. И. Ленин тухай шүлэг бэшэхэ гээшэ айхабтар харюусалтатай хэрэг. Эхилэн бэшэгшэдһээ байтагай, совет поэзиин классик, агуухэ поэт В. В. Маяковский «Владимир Ильич Ленин» гэжэ мүнөө болотор хэндэшье гартаагүй поэмээ эхилхынгээ урда тээ хэды ехээр зүрхэсөө һэм! «Юрын лэ политическэ хөөрөөн болошоно аа гү гэжэ ехэ айгаа һэм даа»,— гэжэ һүүлдэнь дурдаһан байдаг. Теэд Д. Зурбаевагай шүлэг политическэ хөөрөөншье болоогүйл даа.

Закаменск хотоһоо **Санжи Табдаев** «Мартахагүйбди», «Һэлмэ», «Одомни», «Жаргал» гэһэн шүлэгүүдые эльгээбэ. Түрүүшынь шүлэг Лениндэ баһа зорюулһан. Агуу багшын түрэһөөр 100 жэлэй ойн гүйсэхэеэ байхада, хүн бүхэнэй сэдьхэл элдэб һайхан мэдэрэлдэ абтажа, Ильичтэ зорюулһан шүлэгүүдые бэшэхые хүсэдэгынь гайхалтайшье бэшэ. Тэрэ хүсэлыень яажа зэмэлжэ болохоб? Зүгөөр Ленин тухай муу шүлэг бэшэнхаар, ороймдоо аниргүй байбал дээрэ бэшэ гү даа?

С. Табдаевай шүлэгүүд толгой холбуулһан хооһон шашалга болошоно.

Каландаришвилиин отряд
Хатуу тэмсэн дайлалдаа,
Буряад яһанай хүбүүд
Баатарлигаар тэмсээ,—

гэхэдэ, шүлэг болоногүй бшуу. Гадна суута Каландаришвилиин обог бэшэхэдээ, автор алдуу гаргажархёо! Ойлгомторгүй тиигээ гү, али...

Шэтын областиин Агын округой Үзөөнэй нютагһаа **Доржо Гомбоев** Лениндэ зорюулһан гурбан шүлэг эльгээгээ. Нүхэр Гомбоев шүлэг зохёолгын оньһо шудалһан хүн янзатай. Тэрэнэй шүлэгүүдые уншахада, доторой сохисотой гэхэ гү, али ритмтэй байна:

Ленин багшатай
нюураараа уулзаагүйб,
Ленин багшатай
тинбэш (?) хахасаагүйб.
Ленинэй сурталай
илалтынь харанаб,
Ленинэй захяае
зүрхэндөө хадуунаб.

Гэбэ яабашье, Ленин тухай иимэрхүүгээр бэшэгдэһэн шүлэгүүд олон гүб даа. Тэдэнэй тооe иимэ мүрнүүдээр олошоруулхадаа, бидэ совет ленинианада шэнэ нэмэри оруулангүй, харин хүндэтэ хүнэй образые һуладхаха аюулда дайрагдажа болохо бшуубди.

Янжима Дамбаева (Ахын аймагай Орлиг һуурин). «Аха гол» гэжэ дүрбэн бадагтай дуу эльгээгээ. Тэрэнь арадай дуунуудые дууряалган бэшэгдэһэн. Шанараараа уран хурса арадай дуунуудта хүрэнэгүй даа:

Нэрьен (?) урдадаг Аха гол
Нүхэн-Дабааһаа эхитэйл даа.
Нэгэдэн бэхижэһэн арад зон
Нэрэтэ (?) партиһаа һургаалтайл даа.

Мухар-Шэбэрэй аймагай Боом нютагһаа **Валерий Дамбаевай** эльгээһэн «Хабар», «Холын харгы», Захааминай аймагай Далахай нютагһаа **Бадма Дамбаевай** бэшэһэн «Совет орон тухай дуун», «Минии дуун», «Хабар», «Дуун», «Дуран тухай дуун» гэһэн шүлэгүүд баһа тиимэ дутагдалтай: поэзиин амисхалгүй, юумэнэй гансал газаа талые юрэнхы үгэнүүдээр зураглаад лэ үнгэршэнэ. Мухар-Шэбэрэй аймагай Боом нютагһаа **Люда Никитеева** «Түрэл хото», «Хүхюун дуун» гэжэ мүн лэ дээрэ хэлэгдэһэншүү дутагдалтай шүлэгүүдые эльгээбэ.

Эхилэн бэшэгшэд үгэнүүдтээ һалаар хандана. Удхыень хүсэд мэдэнгүй, хайша хэрэгээр шүлэг соогоо оруулжархина. Заримдаа юун тухай хэлэхэеэ һанаһыень ойлгохонь бэрхэтэй болошоно.

Үгэ бүхэн өөрын удхатай байдаг. Тэрэниень нарилан шэнжэлээд, тон лэ хэрэгтэй һаань, олоһон үгээ шүлэгтөө оруулха шухала. Нэгэ һуудалаар лэ:

Хүйтэн үбэл үнгэржэ,
Хабарай тэмдэг үзэгдэбэ,
Халуун наранай элшэдэ
Хайлан урдана горход,—

гэжэрхёод лэ (Валерий Дамбаевай «Хабар» гэһэн шүлэгһөө), редакцида түргэн эльгээхэеэ оролдонгүй, һайса хүдэлхэ юм ааб даа. Хабарай шэнжэ харуулһан үгэнүүдые оложо, уншаһан хүнэй гоёшоохоор, хэнэйшье абаад сээжэлдэжэрхихээр бэшэхые хүсэдэг һаа, залуу авторнууд поэзиин түлхюур гартаа барижашье болохо һэн.

Энээнһээ уламжалан, поэт **Цырен-Базар Бадмаевай** нэгэ шүлэгэй бадагууд һанаанда оробо:

Эхин үльгэр түүхэнүүд
Эхын ураг һүндэл юм лэ.
Уран үгэмнай аршаан булаг,—
Урдань мүргэжэ хүндэлмэ.
Дүшэ мянгаад мүртэйхэн
Дүлэн «Гэсэрые» оюундаа
Сээжээр һанажа ябаха
Сэсэн хүнүүд байһан даа!
Харин мүнөө адагланаб:
Хабатайб гэһэн бэшэгшэ
Дүлижэ, зобожо гаргаһан
Дүрбэхэн мүртөө сээжэ бэшэ...

Нээрээшье авторай өөрынь сээжэлдэжэ бирахагүй шүлэгүүд хэндэ хадуугдахаб даа, ямар бодол түрүүлхэб даа? Үгэ, хэлэндээ тоти болохын тула түрэл арадайнгаа аман зохёол шудалдаг һаа, ехэл туһатай байха һэн гээд һанагдагша.

Ц. ДОНДОГОИ.

УРГАН ҺАЛБАРНА УЛААН-ҮДЭМНАЙ

Агууехэ Октябриин социалис революциин урда тээ Дээдэ-Үдэ хотын Үдэ мүрэнэй урда тээхи посёлок ямар баигаа һэм? Хулгайшад, тонуулшад, хаарташадай үүр эндэл байһан. Хуушан һангигар гэрнүүдэй олоороо набтайжа харлахань элеэр харагдадаг һэн.

Харин мүнөө Үдын урда бэе танигдахаар бэшэ боложо хубиланхай. Жэшээлхэдэ, Валентина Терешковагай нэрэмжэтэ гудамжада нэгэшье хуушан гэр харахагүйт. Шэжэм утаһа дамжан гүйһэн трамвайнууд, улаан, ногоон галтай машинануудай хахиналдаха, шэнхинэлдэхэ ямаршье хүгжэм һануулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Терешковагай нэрэмжэтэ гудамжа.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

БАКУҺАА ЕРЭҺЭН АЙЛШАД

«Бидэ Баку соогуур гэшхэлнэбди» гэжэ эстрадна ансамбль Азербайджанай ССР-һээ нарата һайхан Буряад орондомнай айлшаар буугаа. Һаяхан тэрэ коллективэй артистнар улаан-үдынхидтэ, дүтын сэрэгшэдтэ бэлиг наадаяа харуулба. Азербайджанай республикын габьяата артистнар Михаил Шаров, Гавриил Наджаров гэгшэд шог ёгтотой дуунуудые дуулаа, интермеди, хүгжэмтэ фельетонуудые хөөрөө. Мүн баһа «Наргис» гэжэ хатарай ансамблиин наадан һайшаагдаа.

Дуушан Т. Бабаевагай гүйсэдхэһэн дуунууд ирагуу һайханаар зэдэлээ. Концерт харагшад холоһоо ерэһэн айлшадтаа сэдьхэлэй гүн баяр хүргэбэ.

Н. ЕФИМОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Азербайджанай гүрэнэй филармониин ансамблиинхид номернуудаа гүйсэдхэжэ байна.

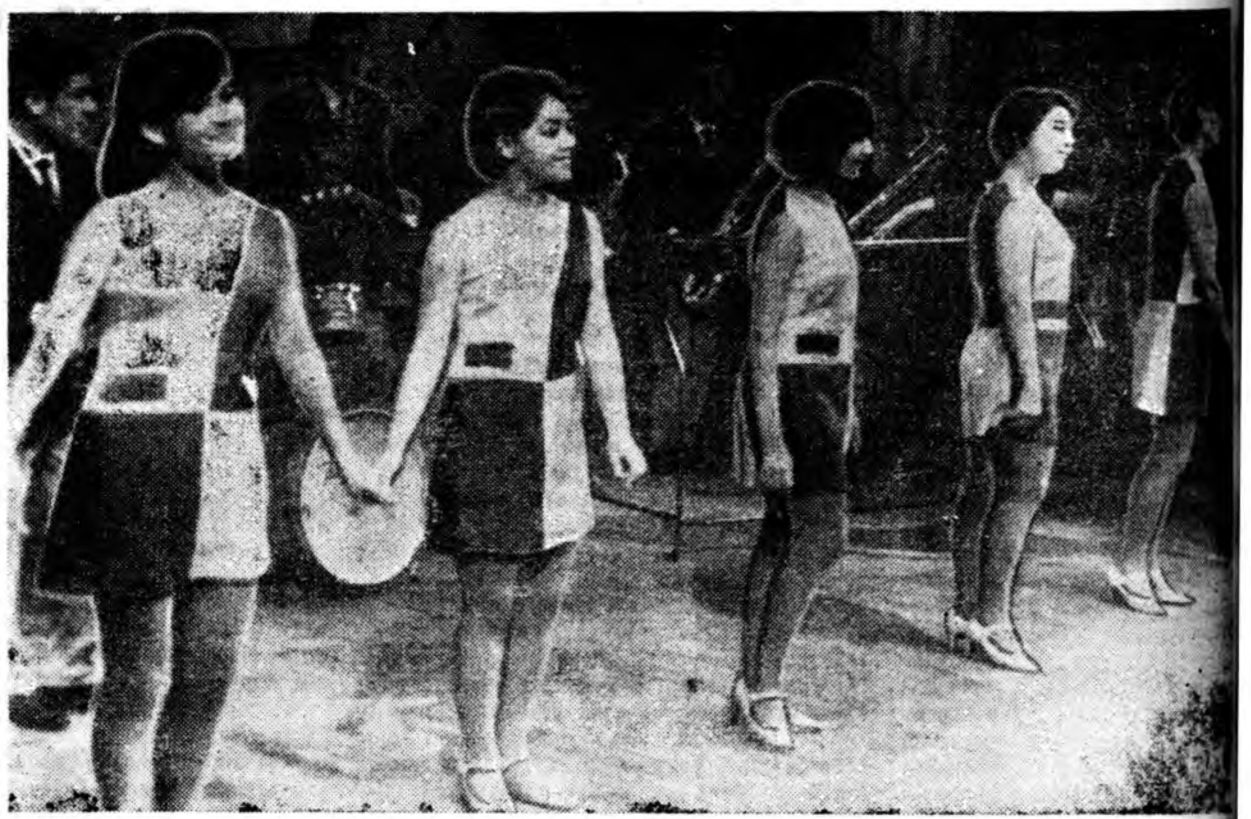

ЛЕНИНЭЙ ДУРАТАЙ ОРОД АРАДАЙ ДУУНУУД

Үхибүүн ябахадаа гайхалтай һайхан арадай дуунуудые шагнаһаниинь Ильичэй сэдьхэл һанаанда бүхөөр хадуугдаһан байгаа. Хэдэн олон жэлэй үнгэрһэн хойноород таряашадай дуулаһан дуунуудай суглуулбаритай танилсахадаа Владимир Ильич иигэжэ хэлэһэн байдаг: «Ехэ һонин материал байна. Гансахан эдэ дуунуудаарһаа арадай һанал бодолые, этигэл найдабариие харуулһан гайхалтай һайн, шэнжэлхы удхатай зохёол бэлэжэ болохоор... Манай үдэрнүүдтэ арадай һанал бодолые шэнжэлэн үзэхэдэ шухала хэрэгтэй ёһотойл арадай аман зохёол гээшэ».

«Дубинушка» гэжэ дууе Ильич үхибүүн ябахадаа бүхөөр хадуужа абаһан байна. Кокушкинда арадай дуунууд хаа хаанагүй дуулдадаг байгаа. Уһанай хаалта барижа байһан хүдэлмэришэд энэ дууе ехэл ханамжатайгаар дууладаг байһан. Бишыхан Володя энэ дуунай дуулдахалаар хүдэлмэришэдэй хажууда гүйжэ ошоод, тэдэнэй хүндэ ажалые хаража, дууень шагнажа һуухадаа эжэлүүдгүй тэдэнтэй хамта дуулалдадаг байгаа.

Илья Николаевич үхибүүдээ дахуулаад тосхонһоо гаража, модон соогуур, тала дайдаар сэнгэжэ ябаха дуратай хүн байһан. Тиигэжэ ябахадаа залуу, студент байха үедөө дурладаг байһан дуунуудаа дууладаг бэлэй. Тэдэ дуунуудай нэгэн болохоород арадай мэдээжэ «Холын холо Волгын саана» гэжэ дууе сэдьхэл хүдэлгэмөөр дуулахадань, үхибүүдынь ехээр һайшаадаг байгаа. Тиигэжэ энэ дууе бүхы наһан соогоо мартахагүйгөөр Ильич ойлгожо абаһан байна. «Эсэгэмнай энэ дууе дуулахадаа юрэл бусадһаа ондоогоор, ямар гэхэб даа, бүхы сэдьхэлһээ дуулана гэжэ һанадаг байгаабди»,—гэжэ Анна Ильинична Ульянова хөөрэдэг һэн.—Энэ дуутаа дуулахыень түйдаг һэмди. Тиигээд хажуудань һуулсаад, хамта дуулалсадаг байгаабди.

Ульяновтанай гэртэ эгээл ехээр һайшаагдадаг дуун гэхэдэ, «Манай далай сухалтай» гэжэ дуун байһан юм. Энэ дууе бүхы бүлэнэр ходол дуулалдадаг байгаа. «Эгээл хүсэтэй хүнүүд долгин дээгүүр ябадаг»—гэжэ Володя ехэл дуратайгаар дуулагша һэн. Энэ дуун соохи эрэлхэг зориг, тэмсэл Володидо илангаяа ехээр һайшаагдадаг байһан

Ород арадай зориг бадаруулма революционно дуунуудта, арад зондоо үнэн сэхэ байха тухай хэлэгдэһэн дуунуудта залуу Володя ехээр дурладаг байһан. Мэдээжэ тэмсэлшэ, суута революционер, марксистска партиие байгуулагшань, вождинь болоод ябахадаашье Ильич эдэ дуунуудаа дууладаг байгаа.

Шушенска тосхондо сүлэлгэдэ ерээд байһан үе тухайнь Бездняев иигэжэ хөөрэһэн байдаг: «Владимир Ильич Волго шадар түрэһэн хүн хадаа агуухэ мүрэнүүдтэ айхабтар дуратай байһан юм. Тэрэ Енисейн эрьедэ ерэжэ, амарха дуратай байгаа. Энэ агуухэ мүрэнэй эрье дээрэ нүхэдөөрөө ерээд амаржа һууха даа, Владимир Ильич дуу дуулаха, илангаяаород арадай дуунуудые дуулаха дуратай һэн».

Владимир Ильич Сибириин арадай дуунуудта мүн лэ дуратай байһан. Айхабтар ехэ зоригжолтойгоор «Шуурган шуухираа», «Алдарта Байгал, арюухан далай» гэжэ дуунуудые дууладаг байһан гэхэ. Эдэ дуунуудые дуулахадаа Ильич эгээл һайнаар амардаг байгаа.

Хоридохи зуун жэлэй эхеэр Москвагай интеллигенциин дунда бэлигтэй дуушан, этнограф Митрофан Ефимович Пятницкий тухай хөөрэлдэдэг болоһон байна. Митрофан Ефимовичород арадай дуунуудые суглуулан шэнжэлхэ, дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ бүхы наһаа зорюулһан юм. Тиигэжэл Пятницкийород арадай хоор бии болгожо шадаһан. Октябриин революциин һүүлээр Пятницкий бэлигтэ дуушадые юрын таряашад соонһоо суглуулжа, өөрынгөө мүнгэ зөөрөөр Москвада асараад, тэдэнтэй ажаллаһан байгаа. 1918 оной сентябриин 22-то Кремль соо Улаан Сэрэгшэдэй урда түрүүшынтээ концерт үгэһэн байна. Зал соо Ленинэй һуухые харахадаа, таряашад-дуушад хээрын сэсэгүүдэй баглаа барюулаа бэлэй. «Үглөөдэр намда орожо ерээрэйгты» гэжэ Владимир Ильич Пятницкида хэлэһэн байна. Тиигэжэ Ильич Пятницкиин эхилһэн хэрэгые айхабтараар магтажа, түсэб тухайнь, юугээр дуталдадаг тухайнь һонирхоһон байгаа. Владимир Ильич арадай дуунуудые ехэл һайшаадаг, арадай аман зохёолые сэгнэдэг гэжэ ойлгожо, баярлажа гараһан тухайгаа Пятницкий дурдан хэлэһэн байдаг. «Танда юун хэрэгтэй болоноб, намда бэшэжэ байгаарайгты, би заатагүй туһалхаб», — гэжэ Ленин Пятницкиин гарые адхажа хэлээ һэн. «Ленин манда ехэ туһа хүргэжэ, бидэнэр хаа хаанагүй концерт харуулдаг болоо һэмди»,—гэжэ Пятницкий хэлэһэн байдаг.

В. И. Лениитэй хөөрэлдэһэнһөө хойшо энэ залуу коллектив бүри ехээр урмашажа, тон ехэ зоригжолтойгоор ажалладаг болоһон байна. Тиигэжэород арадай эрхим һайн һайхан дуунуудые Пятницкиин нэрэмжэтэ суута хоор арад зонойнгоо дунда дэлгэрүүлдэг болоо бэлэй.

Д. САМБОЦЫРЕНОВ.

ФУТБОЛ

МҮНӨӨДӨӨ ГУРБАДАХИ...

СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ оруулагдаһан командануудай дунда түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн нааданай арбадахи, нүгөөдэ заримашуулайнь дунда юһэдэхи уулзалга боложо дүүрэбэ. Зонынгоо футболистнуудай дунда эрхимлэжэ ябаһан Хабаровскын СКА командада манай «Сэлэнгэ» бүлгэмэйхид ээлжээтэ наадаяа үнгэргэхөөр айлшалһан байгаа. Энэ нааданиинь үнгэрэгшэ субботын үдэшэ боложо дүүрэхэдээ, манайхин эрхим командын футболистнуудтай тэнсэжэ ерэбэ. Энэнь яһала һайшаамаар ха. Юуб гэхэдэ, манай футболистнууд нааданай нэгэдэхи хахадта 2:0 тоотойгоор талмайн эзэдые шүүжэ ябаһан байна. Зүгөөр нааданай хоёрдохи хахадта «Сэлэнгын» футболистнууд бага зэргэ эндүүржэ, өөрынгөө ворота руу юһэн метрэй зайһаа ялын бүмбэгэ сохюулха баатай болоһон. Энэншье судьягай шиидхэбэриин ёһоор тохёолдоһон. Тиигэжэ эдэнэр наадаяа 2:2 тоотойгоор түгэсхэжэ, нэжээд очко өөһэд өөһэдтөө бэшүүлһэн байна. Мүрысөөнэй таблица хаража үзэхэдэ, Хабаровскын футболистнууд 15 очкотой эрхимлэһээр. Эдэнэр үнгэргэгдэһэн арбан нааданһаа 7-ыень шүүһэн, гурбантайнь тэнсэһэн, нэгэндэнь шүүгдэһэн байха. «Сэлэнгэ» команда хоёр командада шүүгдэһэн, табыень шүүһэн, гурбантайнь тэнсэһэн намтартай. Шэтын СКА, «Сэлэнгэ» командanууд 14—13 очкотой удаадахи хоёр һуури эзэлнэ. Шэтын футболистнууд эдэнэрэйдэ айлшаар ерэһэн Владивостогой «Луч» бүлгэмэйхидые 1:0 тоотойгоор шүүһэн байна.

Дүрбэдэхи һуури Омскын «Иртыш» команда эзэлнэ. Юһэдэхи наадаяа үнгэргэхөөр Томск ер[...] эдэнэр уулзалгаяа 0:0 гэһэн т[...] тойгоор түгэсхөө. Эдэнэр мүнөө[...] 11 очкотой болонхой.

Челябинскын «Локомотив», [...]меровэй «Кузбасс» команд[...] арба арбан очкотой болон[...] удаадахи һуури эзэлнэ. «Ло[...]тивай» футболистнууд Крас[...]скын «Рассвет» командые [...] тоотойгоор шүүжэ, шухала [...] очко өөһэдтөө бэшүүлһэн ба[...] Кемеровэй футболистнууд Бар[...]лай «Динамо» командые 4:2 [...]жэрхёо. Юһэн очкотой бол[...] Свердловскын «Калининец» [...]лоодохи һуури эзэлнэ. Эдэнэр [...] хүүгэй футболистнуудта айл[...]хадаа, талмайн эзэдые 1:0 тоо[...]гоор шүүһэн байха юм. Том[...] футболистнууд найман очко[...] удаадахи һуурида гараба. Эр[...]гэйхид юһэдэхи һуури эз[...] Эдэнэр мүнөөдөө долоон очко[...] Зургаан очкотой болоһон Бар[...]лай «Динамо» командынхид [...]дахи һуури эзэлнэ.

Нааданай таблицын һүүл[...] хоёр һуурине Красноярскын, [...]дивостогой командануд эз[...] Эдэнэр 6—4 очкотойнууд.

Манай «Сэлэнгэ» ээлжээ[...] арба нэгэдэхи наадаяа мүнө[...] өөрынгөө стадион дээрэ үнгэ[...]хэнь.

Т. БАДМАЕ[...]

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН ТААНАҺАА

КОММУНИСТНУУДАЙ ГАЗЕТЫН ҺАЙНДЭР

ВЕНЭ. (ТАСС). Австриин Компартиин «Фолькештимме» газетын заншалта һайндэр Венын ажалшадай амардаг «Пратер» гэжэ парк соо июниин 21 ба 22-то болоо.

Аха дүү компартинуудай хэблэлэй органууд өөһэдынгөө түлөөлэгшэдые һайндэртэ эльгээгээ. Коммунизм байгуулгада совет арадай туйлаһан амжалтануудые харуулһан «Правда» газетын стенд коммунис газетэнүүдэй стенднүүдэй дунда бии.

ОАР-ай МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ҺАЙНДЭР

КАИР. (ТАСС). ОАР-ай политическэ ба сэрэгэй байдал гол асуудал болгогдожо Министрнүүдэй кабинедэй июниин 22-то болоһон заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Зүблөөн дээрэ президент Насер түрүүлэгшээр һууба.

Гурба шахуу часай турша соо үргэлжэлһэн заседаниин дүүрэһэнэй һүүлээр ОАР-ай Национальна хүтэлбэриин министр Мухаммед Файек корреспондентнүүдтэ иигэжэ мэдүүлээ. Президент Насер орон доторхи политическэ байдал шэнжэлһэн үгэ хэлэхэдээ, Каирта һаяхан ерэһэн хариин политическэ ажал ябуулагшадтай ОАР-ай правительствын хөөрэлдөө хэһэн тухай тусгаар тогтоо. Буудалдаа зогсооһон хилэ дээрэхи сэрэгэй байдал заседани дээрэ мүн лэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

Эквадорой компартиин ЦК-гай мэдүүлгэ

ГУАЯКИЛЬ. (ТАСС). Манай орон дотор абадаг нефтиие зөөжэ абаашаха эрхэ «Тексако» ба «Галф» гэжэ американ нефтиин компаниинуудта олгохо тухай Эквадорой правительствын олгоһон шиидхэбэри Эквадорой бүрин эрхэтэ ба бэсэ даанхай байдалые эбдэһэн ябадал болоно. Энээн тухай бүхы түбэй ба нютагай хэблэлдэ толилогдоһон Эквадорой Коммунис партиин ЦК-гай мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Нефтепровод бариха зүбшөөл компаниинуудта олгогдоо. Энэ хадаа нефть абаһан бодото хэмжээе нюуха, налог түлэлгэһөө зайсаха арга олгохо гээд мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

Хэлсээе болюулхын түлөө, нефтиин компаниинуудые гүрэнэй мэдэлдэ абахын түлөө бүри эдэбхитэйгээр тэмсэл хэхыень бүхы ажалшадые Эквадорой Коммунис партиин ЦК уряалаа. Юуб гэхэдэ, «Энэ хадаа оронoй хүгжэлтэдэ, һалбаран бадаралгада туһалха байна».

НЭГЭДЭЛЭЙ ҺАНАЛ БОДОЛОЙ ИЛАЛТА

ВАРШАВА

Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай Москвадахи зүблөөнэй дүнгүүдые «Нэгэдэлэй һанал бодолой ехэ илалта» гэжэ Польшын «Интерпресс» гэжэ агентство нэрлэнэ. Иимэ ехэ удха шанартай соёл сурталай-политическэ хүдэлөөн дэлхэйн бүмбэрсэг дээрэ мүнөө байхагүй гэжэ зүблөөн хаража үзөө гээд агентство бэшэнэ. «Мүнөөнэй үе сагта империализмда эсэргүү тэмсэлдэ коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай, бүхы империализмда эсэргүү хүсэнүүдэй нэгэдэлые нэгэдүүлхэ зорилгонууд» гэһэн гол документ соо хамтаараа ябуулга хэхэ программые коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинууд хараалһан байна. Тиигэжэ Москвагай зүблөөнэй һүүлээр эдэ партинууд бүри ехэ хүсэтэй болоо.

Дэлхэйн хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе нэгэдүүлхэ талаар Москвадахи зүблөөн дээрэ угаа шухала алхам хэгдээ, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе тойруулан империализмда эсэргүү хүсэнүүдые шэнээр жагсаан эмхидхэхэ талаар хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэдэхи шэнэ эхи табяа гээд «Интерпресс» гэжэ агентство түгэсхэлдөө бэшэнэ. Уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлгээр шухала удха шанартай хэрэг боложо Москвадахи зүблөөн энэ хүдэлөөнэй түүхэдэ орохо.

БЕРЛИН

Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай Москвадахи зүблөөнэй баталан абаһан документнүүдые ГДР-эй ажалшад һайшаана, дэмжэнэ. Энээн тухай хүдэлмэришэд, таряашад болон интеллигенциин түлөөлэгшэдэй ГДР-эй түбэй болон нютагай хэблэлдэ толилогдоһон бэшэгүүд гэршэлжэ үгэнэ. Зүблөөнэй түүхэтэ удха шанар, империализмда эсэргүү тэмсэлэй зорилгонууд тухай документын шухала удха шанар эдэ бэшэгүүд соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

«Эб найрамдал аршалан хамгаалхын, бэхижүүлхын, арадуудай хоорондын үгээ ойлголсолгые һайжаруулхын түлөө тэмсэлдэ коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай нягта жагсаалтай байһаниие Москвагай зүблөөн харуулаа» гээд Эберсвальдахи үргэлгын механизмын заводой хүдэлмэришэд «Нойер Таг» газетэдэ бэшэнэ.

ДЕЛИ

Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын Москвадахи зүблөөнэй дүнгүүдтэ Индиин олониитэ ехээр һонирхоһон зангаараа.

«Дэлхэйн коммунизмын хэрэгтэ зүблөөн горитой туһа нэмэри оруулаа. Манай үе сагай шухала асуудалнуудһаа уламжалан, коммунис партинуудай, мүн бүхы оронуудтахи демократическа үзэл бодолтой хамаг хүнүүдэй нэгэдэлтэй байха эгээн шухала асуудалнууд табигдаа» гээд «Пэтриот» газетэ бэшэнэ.

БЕРЛИН

Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын Москвадахи зүблөөнэй дүнгүүд ГДР-эй хэблэлэй шухала темэ байһан зангаараа. Коммунистнуудай суглаанда жиирэй хүнүүдэй ямараар хандадаг байһаниинь газетэдэ республикын ажалшадай толилһон бэшэгүүдһээ харагдана. Империализмда эсэргүү тэмсэл хэдэг эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдтэ зүблөөнэй баталан абаһан документнүүд программа боложо үгэнэ гээд толилогдоһон материалнууд соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

«Берлинер Цайтунг» гэжэ газетэдэ Берлинэй заводуудай һургуулинуудай нэгэнэй коллектив иигэжэ бэшэнэ: «Москвада баталан абтаһан документнүүдые бидэнэр үнэн зүрхэнһөө һайшаанабди.. «Эб найрамдал хамгаалхын түлөө тэмсэлдэ эдэ документнүүд шухала шэнэ урмашуулга боложо үгэхэ байна».

(ТАСС).

Мавританиин Ислам Республика. Советскэ Союз болон энэ гүрэнэй хоорондо хани ёһоной харилсаа холбоон байгуулагдаа. Худалдаа наймаан үргэдэнэ. СССР-һээ ерэһэн мэргэжэлтэд мавритан нүхэдтэ техникэ ашаглахадань туһална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совет инженер Борис Плигин мавритан жолоошодто МАЗ машинанууд тухай хөөрэжэ байна.

Франциин шэнэ правительство

ПАРИЖ. (ТАСС). Премьер-министр болоһон Жак Шабан-Дельмасай байгуулһан Франциин шэнэ правительствын составые президент Жорж Помпиду июниин 22-то һайшаагаа.

Правительствада министрнүүдэй гол тушаалнуудые иимэ хүнүүд даана: Национальна обороны гүрэнэй министрэй тушаалда Мишель Дебре, Гадаадын хэрэгүүдэй министрэй тушаалда — Морис Шуман, экономикын ба финансын министрэй тушаалда Жискар Дъэстэн, Национальна гэгээрэлэй министрэй тушаалда Оливье Гишар, Хүдөө ажахын министрэй тушаалда Жак Дюамель, Дотоодын хэрэгүүдэй министрэй тушаалда Раймон Марселен, Культурын хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй министрэй тушаалда Эдмон Мишеле ороһон байна.

Аргентинын ажалшадай тэмсэл

БУЭНОС-АЙРЕС. (ТАСС). Сэрэгэй засагаархидай хашалта хэһээлтэнүүдтэ эсэргүү ажалшадай үргэн тэмсэл Аргентинын хэдэ хэдэн городуудта болоһон байна. Росарио городто хүн зоной болон полициин хоорондо тулалдаан болоо. Шархатаһан хүнүүд бии. Олон хүн арестовалагдаа.

Кордова городой ажалшад тэмсэл хэжэл байһаар. Сэрэгэй трибуналай хуули бусаар шиидхэжэ, түрмэдэ һуулгагдаһан хүнүүдэй сүлөөлэгдэхэ хүрэтэр тэмсэл үргэлжэлүүлхые Ажалай бүгэдэ ниитын конфедерациин нютагай организаци ажалшадые уряалһан байна.

Холбоото Штадуудай президентын тусхай түлөөлэгшэ Нельсон Рокфеллерэй орон дотор аяншалхаар хараалагдажа байһанда эсэргүүсэлтын тэмдэг болгодожо бүхэ национальна забастовко ВКТ-гэй уряагаар Аргентинэдэ июниин 27-до болохоор хараалагданхай.

НРЮИ-дэхи байдал

АДЕН. (ТАСС). Урда Йеменэй Арадай Республикын Национальна фронтын Верховно хүтэлбэриин — республика доторхи засаг түрын верховно хүтэлбэриин шиидхэбэриин ёһоор Кахтан Аш-Шааби НРЮИ-гэй президентын тушаалһаа гаргагдаа. Республикын президентын үүргые табан хүнһөө бүридэһэн хүтэлбэрилхы совет бэе дээрээ дахин даажа абаа.

Фронтын верховно хүтэлбэриин хэһэн мэдүүлгэ июниин 22-то Аденэй радиогоор дамжуулагдаһан байна. Национальна фронт хадаа орон доторхи гансахан лэ хуулита орган болоно гээд мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

Национальна фронт хадаа национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе дэмжэхэ, араб оронуудтай харилсаа бэхижүүлхэ гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Урда Йеменэй Арадай Республика социалис оронуудтай, хамагай түрүүндэ, Советскэ Союзтай харилсаагаа бэхижүүлхэ гээд верховно хүтэлбэри мэдүүлээ.

КАРЛ МАРКСЫН НЭРЭМЖЭТЭ БИБЛИОТЕКЭ ШЭНЭЭР НЭЭГДЭБЭ

ЛОНДОН. (ТАСС). Карл Марксын нэрэмжэтэ библиотекэ гү, али Лондондо «Марксын гэр» гэжэ олонхидоо нэрлэгдэдэг библиотекэ 10 шахуу һарын турша соо шэнэдхэн байгуулгын хүдэлмэриин хэгдэһэнэй һүүлээр дахяад нээгдээ.

Эндэ библиотекэ ба уншалгын газар нээгдэһээр 30 гаран жэл боложо байнхай. Марксистскэ теориин, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй түүхын, ниитэ-политическэ наукануудай талаар шухала литература эндэ оложо болохо байна. Хоёр зуу гаран жэлэй урда тээ баригдаһан энэ байшаншье Англиин хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ба түрүү үзэл бодолтоной хүдэлөөнэй түүхэтэй нягта холбоотой юм. Үнгэрһэн зуун жэлэй 50—60 онуудта Карл Маркс энэ байшан соо нэгэтэ бэшэ үгэ хэлэдэг байгаа. Советскэ Союзай Коммунис партиие ба Совет гүрэниие байгуулагша В. И. Ленин тухай дурасхаалые энэ байшангай хадагалжа байдаг хадань «Марксын байшан» совет хүнүүдтэ үнэтэй юм.

Суэтскэ канал шадархи байдал

КАИР. (ТАСС). Египедэй сэрэгүүдэй тусхай подразделенинүүд үржадэрэй һуни Суэтскэ каналай зүүн эрье дээрэ хоёр дахин гаража, Израилиин харуулай сэрэгүүдтэй байлдаа хээ. ОАР-ай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командованиин түлөөлэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор Египедэй сэрэгүүдэй тусхай подразделенинүүд каналай зүүн эрьедэ байлдаа хэхэдээ, дайсанай нэгэ танк, хоёр бронетранспортёр усадхаа, хэдэн израиль солдадуудые алаа, шархатуулаа.

Италида забастовконууд болоно

Генуягай бүхы металлургическа ба машина бүтээлгын заводуудай ажалшад хүдэлмэришэнэй ба демократическа хүдэлөөндэ эсэргүү хашалта хэһээлтэнүүдэй боложо байһанда эсэргүүсэлтын тэмдэг болгон забастовко соносхоо. Генуягай профсоюзна ба политическэ 100 шахуу хүтэлбэрилэгшэд һүүлэй үедэ арестовалагдаһан байха юм. Ажалшадай олониитын забастовконууд болон митингнүүдые эмхидхэлгэдэ ба үнгэргэлгэдэ хабаадажа, «ниитын гүрим» эбдээ гэһэн гэмнэлгэ тэдэнэртэ хэгдэһэн байна.

(ТАСС).

„ПРАВДА БУРЯТИИ" МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Ажаһуудалай албан» гэһэн түрүү бэшэг. «Совет ухаалан зохёолгын 50 жэл» гэһэн рубрика доро нүхэр Мальцевай статья. «Таряашад ган гасууртай тэмсэнэ»—иимэ гаршаг доро информацинууд толилогдоно ТАСС-ай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Партийна ажабайдал» гэһэн рубрика доро А Серебряковой корреспон[...]ци. Фоторепортаж.

Гурбадахи хуудаһанда: «В. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй [...]до» гэһэн рубрика доро нү[...] Астраханцевай статья. Хи[...] саанаһаа ерэһэн мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: [...] нютагай һонин. Хизаар ор[...] шэнжэлэгшын булан. Сонос[...]нууд.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕ[...]

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-5[...] приёмная—54-93. зам. редактора—68-08. зам. редактора—62-62. ответ. секретаря—50-52. зам. ответ. секретаря—66-7[...] отделы: партийной жизни—60-91. сельского хозяйства—64-3[...] 63-86. пропаганды и агитации—56-23. промышленности [...] строительства—61-35. советского строительства и быта—69-5[...] культуры и школ—60-21. писем и рабселькоров—67-81. [...]формации—34-05. общественная приёмная—56-62. машин[...] бюро—57-63. фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Сове[...]те Министров БурАССР.

Н-00541. Зак. № 594.